

Informacja dla Komisji Nadzoru Finansowego
Raport o sytuacji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych
w 2012 roku

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
DEPARTAMENT BANKOWOŚCI SPÓŁDZIELCZEJ i SPÓŁDZIELCZYCH KAS
OSZCZĘDNOŚCIOWO - KREDYTOWYCH

Warszawa, maj 2013 r.

Spis treści

Rozdział 1 Wstęp	4
Rozdział 2 Uwagi metodyczne.....	5
Rozdział 3 Charakterystyka działalności systemu spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	7
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	7
Kasa Krajowa	8
Zmiana przepisów ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.....	11
Rozdział 4 Kluczowe problemy dotyczące prawa bilansowego wynikające z analizy raportów biegłych rewidentów wykonujących audyty zewnętrzne w skok oraz interpretacje Ministerstwa Finansów w tym zakresie i wynikające z nich korekty sprawozdań	12
Rozdział 5 Rozwój działalności systemu skok	13
Wskaźniki wzrostu głównych źródeł finansowania działalności kas.....	14
Rozdział 6 Struktura systemu skok	15
Członkowie kas	16
Struktura podmiotowa systemu skok	17
System skok na tle systemu bankowego	19
Udział systemu skok w PKB	21
Rozdział 8 Działalność kredytowa i inwestycyjna.....	23
Wartość kredytów netto ogółem	23
Struktura pozostałych aktywów kas	25
Źródła finansowania działalności.....	26
Struktura depozytów	27
Rozdział 9 Wyniki sektora skok.....	30
Przychody.....	31
Koszty.....	31
Wynik finansowy	32
Rozdział 10 VII Główne obszary ryzyka	37
Ryzyko płynności.....	37
Ryzyko kredytowe.....	39
Jakość portfela kredytowego a saldo odpisów aktualizujących na pożyczki i kredyty przeterminowane	42
Wycena skryptów dłużnych	43
Adekwatność kapitałowa.....	44

Rozdział 11 Wybrane dane charakteryzujące sytuację w sektorze skok w latach 2006-2012.	48
Rozdział 12 Spis tabel i wykresów	52
Spis tabel	52
Spis wykresów.....	53

Rozdział 1 Wstęp

W pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku, wraz z rozwojem różnorodnych form aktywności gospodarczej związanej z procesem transformacji gospodarki w Polsce, zrodziła się idea utworzenia spółdzielczych instytucji kredytowych działających na wzór znanych na świecie podmiotów funkcjonujących pod nazwą unii kredytowych. Wzorując się na doświadczeniach ruchu spółdzielczego, na podstawie przepisów ustawy o związkach zawodowych, utworzone zostały kasy zapomogowo-pożyczkowe dla pracowników dużych zakładów pracy. Pierwsza kasa zaczęła działać w 1992 r. w elektrociepłowni w Gdańsku.

Brak regulacji prawnych ograniczał tworzenie kas wyłącznie do sfery zakładów pracy, do których zastosowanie miała ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze i ustawa z dnia 8 października 1982 r. o związkach zawodowych.

Na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. nr 1 z 1996 r.) część zakładowych kas zapomogowo-pożyczkowych przekształciła się w spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (SKOK). Ustawa stworzyła podstawę funkcjonowania SKOK-ów jako spółdzielni finansowych, których celem działania jest oszczędzanie i udzielanie pożyczek członkom w ramach kasy. Przepisy regulujące zasady tworzenia, organizacji i działalności kas zostały zawarte nie tylko w ustawie o SKOK-ach, ale również w Prawie spółdzielczym oraz statucie SKOK.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, nadzór nad działalnością SKOK sprawowała Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa (KSKOK).

Proces rozwoju spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych można podzielić na trzy etapy:

- I etap – w latach 1992-1995 – zakładowy charakter SKOK,
- II etap – w latach 1995-1997 – powstanie środowiskowych SKOK,
- III etap – po 1997 r. – rozwój grup członkowskich i konsolidacja kas.

Wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 14 grudnia z 1995 r. o skok, zaczęły powstawać wielośrodowiskowe SKOK, w których - wymagany ustawą warunek więzi pomiędzy członkami - nabierał cech związków stricte formalnych, realizowanych poprzez uczestnictwo w powstających przy SKOK towarzystwach czy stowarzyszeniach. Proces konsolidacji SKOK mający miejsce po 1997 r. uzasadniany był koniecznością dywersyfikacji grup członkowskich, poprawy efektywności gospodarki finansowej kas oraz budowania stabilności finansowej. Powyższe zjawiska doprowadziły do powstania podmiotów, w których liczba członków (współwłaścicieli) powoduje istotne (w tym także fizyczne i techniczne) ograniczenia w zakresie aktywnego współuczestnictwa i współdecydowania udziałowców o zagadnieniach istotnych z punktu widzenia funkcjonowania spółdzielni.

Pod rządami ustawy z 1995 r. kasy, co do zasady mogły udzielać kredytów i pożyczek na okres do 36 miesięcy, z tym, że na cele mieszkaniowe pożyczki mogły być udzielane na okres

do 60 miesięcy. W wyniku nowelizacji ustawy o skok w roku 2007 został wykreślony zapis o limicie okresu kredytowania. Jednakże po zaskarżeniu tej zmiany do Trybunału Konstytucyjnego, w wyniku wyroku Trybunału zapis został przywrócony w pierwszej połowie 2009 r. Czasowe zniesienie ograniczeń dotyczących okresu kredytowania wpłynęło na wzrost aktywności kredytowej SKOK w zakresie finansowania długoterminowego. Nowa ustawa z 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, która weszła w życie 27 października 2012 r. ponownie zniosła ograniczenia, co do okresu kredytowania.

Prace nad tą ustawą zostały wszczęte w związku z dynamicznym rozwojem kas, w tym z uwagi na znaczącą kwotę depozytów zgromadzonych przez system skok oraz dużą liczbę członków korzystających z usług tego sektora. Przewidywała ona objęcie nadzoru systemu skok przez Komisję Nadzoru Finansowego. Nowe przepisy nie weszły w życie w 2010 r. ze względu na decyzję Prezydenta RP o skierowaniu ustawy do kontroli Trybunału Konstytucyjnego, w zakresie zgodności jej przepisów z ustawą zasadniczą. Po zmodyfikowaniu zakresu skargi przez Prezydenta RP oraz jej rozpatrzeniu przez Trybunał, ustawa weszła w życie 27 października 2012 r. Nowa ustawa wprowadziła nadzór Komisji Nadzoru Finansowego nad kasami oszczędnościowo-kredytowymi oraz Kasą Krajową.

Rozdział 2 Uwagi metodyczne

Z uwagi na ograniczony zakres danych na temat dotychczasowej (tj. w okresie przed wejściem w życie ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych) działalności systemu skok, w tym brak kompletnych, porównywalnych danych, niniejszy raport ma charakter poglądowy. Odwołuje się on do danych GUS publikowanych na temat sektora skok za lata 2006-2011. W związku z tym:

1. Prezentowane w tablicach dane i wyniki finansowe dotyczą wyłącznie spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych prowadzących działalność operacyjną, nie zawierają danych Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej.
2. Dane na koniec 2012 r. są opracowane na podstawie informacji sprawozdawczych przekazywanych przez kasy.

W dniu 30 grudnia 2011 r. zostało wydane rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Przepisy te ustaliły jednolite zasady tworzenia odpisów aktualizujących na należności przeterminowane. Dotychczasowe wytyczne dla kas określone przez Kasę Krajową w tym zakresie nie były adekwatne do profilu ponoszonego ryzyka przez kasy. Natomiast wydane przez Ministra Finansów przepisy są zgodne ze standardami Światowej Rady Związków Kredytowych (WOCCU), których kasy są członkami. Przepisy te pozwoliły na urealnienie wyceny aktywów, a jednocześnie spowodowały obniżenie wyników finansowych kas w roku 2012. W latach wcześniejszych biegli rewidenci badający sprawozdania finansowe spółdzielczych kas, zwracali uwagę na istotne zaniżanie odpisów aktualizujących w niektórych kasach.

Po raz pierwszy sprawozdawczość została przekazana przez kasy w styczniu 2013 r. na podstawie opublikowanego w dniu 10 stycznia 2013 r. rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie informacji sprawozdawczych spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej. W styczniu 2013 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego otrzymał sprawozdawczość kas za październik, listopad i grudzień 2012 r.

Przekazana przez kasy sprawozdawczość na koniec 2012 r. zawiera dane wstępne, które będą podlegać zgodnie z ustawą o rachunkowości z 1994 r. weryfikacji przez biegłych rewidentów. Ponadto, w wyniku audytu kas zrealizowanego na podstawie art. 87 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, zidentyfikowano kilka kluczowych problemów z zakresu prawa bilansowego. Kasy zobowiązane zostały dokonać korekt sprawozdawczości w terminie do 31 maja 2013 r. Dane sprawozdawcze kas będące podstawą niniejszego opracowania, z uwagi na termin jego przygotowania (zgodny z terminem przygotowania analogicznych opracowań dotyczącego sektora bankowego za 2012 r.), nie uwzględniają tych korekt.

Z uwagi na stosunkowo krótki okres, jaki upłynął od daty wejścia w życie przepisów rozporządzenia dotyczącego sprawozdawczości skok, jak również z uwagi na niedostosowanie systemów informatycznych użytkowanych przez SKOK, dla potrzeb sporządzania informacji sprawozdawczych określonych tym rozporządzeniem jakość przekazywanych danych jest niewystarczająca. Sprawozdawczość przekazywana przez kasy zawiera nieścisłości oraz błędy, co powoduje również ryzyko powstania nieścisłości w niniejszym opracowaniu.

Rozdział 3 Charakterystyka działalności systemu spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe

Dokonując analizy działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych należy uwzględnić, że SKOK-i nie są bankami. Instytucje te w swoim założeniu działają wyłącznie na rzecz swoich członków, czyli osób fizycznych połączonych więzią o charakterze zawodowym lub organizacyjnym. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe są spółdzielniami osób fizycznych, w tym również osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek.

Ustawowym celem działalności kas (który określa także dopuszczalny zakres wykonywanych czynności) jest:

- gromadzenie środków pieniężnych wyłącznie swoich członków,
- udzielanie im pożyczek i kredytów,
- przeprowadzanie na ich zlecenie rozliczeń finansowych,
- pośredniczenie przy zawieraniu umów ubezpieczenia.

Dopuszczając możliwość funkcjonowania, obok istniejących już banków spółdzielczych, także SKOK, jako innej, kolejnej grupy instytucji finansowych działających w formie spółdzielni, ustawodawca wyraźnie zróżnicował ich sposób działania. Skutkiem tego, SKOK miały funkcjonować jako instytucje wzajemnego finansowania (kredytu wzajemnego) członków, o czym przesądzał ustawowy wymóg więzi pomiędzy członkami/klientami kas. Ograniczenie w ten sposób zasady powszechności członkostwa w spółdzielni do osób połączonych określoną w ustawie więzią było uzasadnione celem w postaci zmniejszenia kosztów działania, w tym kosztów badania zdolności kredytowej osób ubiegających się o kredyt, minimalizacji ryzyka kredytowego i uproszczenia działań zmierzających do odzyskania, w przewidzianych terminach, środków zaangażowanych w kredyty i pożyczki.

Ukierunkowanie SKOK na rozwój skali działalności, zaangażowanie w działalność konkurencyjną wobec banków, spowodowało, że kasy zamiast skoncentrować się na działaniach mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków (co jest podstawowym celem działalności każdej spółdzielni), zaczęły poszukiwać członków, których interesy mogłyby zaspokoić.

Spowodowało to sytuację, w której pomimo ustawowych ograniczeń dotyczących możliwości przystępowania do skok, mają one w praktyce charakter otwarty. Wymóg istnienia więzi jest uznawany przez kasy za zrealizowany, po spełnieniu liberalnych warunków formalnych (np. po przystąpieniu do powołanych w tym celu stowarzyszeń lub w sytuacji, gdy osoba przystępująca jest pracownikiem jakiegokolwiek zakładu pracy działającego na rynku lokalnym czy nawet na terenie kraju), po wniesieniu wpisowego i wykupieniu co najmniej jednego udziału oraz wniesieniu wkładu członkowskiego. Skutkiem takiej polityki kas jest bardzo duża liczba udziałowców, którzy korzystają z ich usług. Największa kasa posiada

ponad 980 tys. udziałowców, natomiast średnio w systemie skok 47 tys. członków. Dla porównania, największy bank spółdzielczy zrzesza 33 tys. udziałowców, a średnia dla banków spółdzielczych wynosi 1,8 tys. udziałowców. Obecnie system skok posiada jedynie ok. 19,6% sumy aktywów banków spółdzielczych działających w Polsce.

Początkowo spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe nie mogły udzielać kredytów i pożyczek na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, co także miało ograniczać ryzyko kredytowe w działalności SKOK. Skutkiem działań podjętych w celu poszerzenia możliwości działania, począwszy od marca 2000 r. ograniczenie to zostało zniesione.

Przyjęcie wskazanych powyżej ograniczeń odnoszących się zarówno do przedmiotu, jak i zakresu działalności powodowało, że SKOK-i, będące instytucjami finansowymi, nie są zobowiązane do spełniania wymogów obowiązujących inne instytucje kredytowe. Związane to jest z wyłączeniem SKOK-ów spod postanowień dyrektywy unijnej 2000/12/WE, która reguluje podejmowanie i prowadzenie działalności przez instytucje kredytowe. Dyrektywa ta konsoliduje wcześniejsze dyrektywy bankowe UE, normujące licencjonowanie i działalność instytucji kredytowych w krajach Unii.

SKOK-i, nie podlegając przepisom Dyrektywy, nie są między innymi zobowiązane do spełniania wymogów kapitałowych stawianych bankom (kapitał założycielski o minimalnej wysokości 5 mln euro, który w szczególnych wypadkach może być obniżony do 1 mln euro). Dostrzegając konieczność wzmocnienia bazy kapitałowej w ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych ustawodawca przesądził, iż docelowo kasy będą zobowiązane do utrzymywania współczynnika wypłacalności na poziomie nie niższym niż 5% (w przypadku banków obowiązuje limit 8%).

Kasa Krajowa

Zgodnie z przepisami, zarówno poprzednio, jak i aktualnie obowiązującej ustawy, wszystkie kasy są zobowiązane zrzeszyć się w Kasie Krajowej, która jest spółdzielnią osób prawnych, a jej jedynymi członkami mogą być SKOK-i.

Celem działalności Kasy Krajowej jest zapewnienie stabilności finansowej SKOK-ów, sprawowanie nadzoru nad kasami pod kątem bezpieczeństwa zgromadzonych w nich oszczędności oraz zgodności działalności kas z przepisami ustawy.

Dla realizacji powyższego celu Kasa Krajowa m.in. tworzy fundusz stabilizacyjny, który powstaje z wkładów wnoszonych przez kasy w wysokości nie mniejszej niż 1% aktywów kas oraz z zysku Kasy Krajowej, który w całości musi być przekazywany na zasilenie funduszu stabilizacyjnego.

Do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, Kasa Krajowa ponosiła pełną odpowiedzialność za wykonywanie nadzoru nad działalnością kas. W tym celu została wyposażona w szereg

instrumentów nadzorczych. Wraz ze wzrostem skali działania SKOK formuła działania w trybie nadzoru realizowanego przez Kasę Krajową stawała się niewystarczająca.

Kasa Krajowa, pełniąc do 26 października 2012 r. funkcje nadzorcze, odpowiedzialna była za zachowanie płynności finansowej, ustalanie norm dopuszczalnego ryzyka w działalności kas, kontrolowanie działalności kas, definiowanie wymogów kwalifikacyjnych przy wyborze członków do zarządu kas oraz przeprowadzanie lustracji kas.

W ramach prowadzonego nadzoru nad kasami Kasa Krajowa wydała szereg norm dopuszczalnego ryzyka w działalności kas. Do najważniejszych zaliczyć należy zasady:

- obliczania współczynnika wypłacalności;
- ubezpieczenia gromadzonych przez kasy oszczędności;
- tworzenia odpisów aktualizujących na należności przeterminowane;
- obliczania zdolności pożyczkowej członków;
- udzielania kredytów krótko- i długoterminowych;
- bezpieczeństwa systemów informatycznych;
- dopasowania stawek oprocentowania oraz terminów płatności aktywów i zobowiązań;
- udzielania kredytów na działalność gospodarczą.

Na podstawie art. 90 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, zasady obliczania współczynnika wypłacalności obowiązują kasy do dnia 27 stycznia 2014 roku. Zgodnie z tą normą spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe dla oceny wypłacalności kasy tworzą kapitał instytucjonalny i kapitał uzupełniający.

Kapitał instytucjonalny obejmuje:

- 1) fundusz zasobowy;
 - 2) fundusz udziałowy, pomniejszony o zadeklarowane, a nie wpłacone udziały,
 - 3) za zgodą Kasy Krajowej, wydanej na wniosek kasy - inne fundusze własne SKOK, tworzone na podstawie art. 167 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2003 r., Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.) w części, w jakiej fundusz ten składa się ze środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji, o jakich mowa w ustawie z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach (Dz. U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1300), z zastrzeżeniem, że wartość środków tego funduszu pochodzących z emisji obligacji nie może przekroczyć 50% sumy funduszu udziałowego i zasobowego liczonego na koniec roku obrotowego poprzedzającego rok emisji obligacji.
2. Kapitał instytucjonalny powiększa się lub pomniejsza o:
- 1) zysk lub stratę z lat ubiegłych;
 - 2) zysk lub stratę w trakcie zatwierdzania;
 - 3) zysk lub stratę bieżącego okresu;
 - 4) inne pomniejszenia lub powiększenia określone odrębnie przez Kasę Krajową.
3. Kapitał uzupełniający obejmuje:
- 1) wkłady członkowskie - pomniejszone o wkłady zadeklarowane, a nie wpłacone i pod warunkami określonymi w statucie;

- 2) środki zgromadzone na IKS (IKS Standard) w SKOK w wysokości 50% salda zgromadzonych środków - pod warunkami określonymi w statucie;
- 3) kapitał z aktualizacji wyceny;
- 4) za zgodą Kasy Krajowej wydanej na wniosek kasy:
 - a) wysokość kredytu stabilizacyjnego, przyznanego w kwocie i na zasadach określonych w odrębnej uchwale Kasy Krajowej,
 - b) inne pozycje bilansowe kasy, w kwocie i na zasadach określonych w odrębnej uchwale Kasy Krajowej.

Dla pomiaru wypłacalności SKOK, Kasa Krajowa określiła następujące wskaźniki:

- 1) wskaźnik wypłacalności (wskaźnik kapitałowy) jako procentowo wyrażoną relację sumy kapitałów instytucjonalnego i uzupełniającego kasy do jej wartości aktywów;
- 2) wskaźnik kapitału instytucjonalnego kasy jako procentowo wyrażoną relację wartości kapitału instytucjonalnego kasy do wartości jej aktywów.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych do obowiązków Kasy Krajowej należy zapewnienie stabilności finansowej kas, a w szczególności udzielanie kasom wsparcia finansowego ze środków funduszu stabilizacyjnego oraz sprawowanie kontroli nad kasami dla zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych w nich oszczędności oraz zgodności działalności kas z przepisami prawa.

Zasady gromadzenia i rozdysponowywania funduszu stabilizacyjnego nie uległy zmianie. Na koniec 2012 r. Kasa Krajowa zgromadziła na funduszu stabilizacyjnym: 411,4 mln zł.

Tabela 1 Struktura finansowania funduszu stabilizacyjnego Kasy Krajowej (dane w tys. zł)

	Wnoszone przez kasy środki	Zysk Kasy Krajowej	Inne	Suma
Fundusz stabilizacyjny	173 496,8	237 910,6	36,7	411 444,1

Wolne środki pieniężne funduszu stabilizacyjnego mogą być inwestowane wyłącznie w bezpieczne instrumenty finansowe: obligacje i inne papiery wartościowe emitowane, poręczone lub gwarantowane przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski, a także w jednostki uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego lub fundusze inwestycyjne. Poniżej zaprezentowano strukturę wykorzystania funduszu stabilizacyjnego na koniec 2012 r.

Tabela 2 Struktura wykorzystania środków funduszu stabilizacyjnego na koniec 2012 r. (dane w tys. zł)

	Wartość
Wartość bilansowa funduszu stabilizacyjnego na koniec okresu sprawozdawczego	411 444,1
Wykorzystanie środków funduszu stabilizacyjnego według stanu na koniec okresu sprawozdawczego, w tym :	411 378,3
Udzielone kasom kredyty i pożyczki	28 283,4
Inwestycje w papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa	183 094,9
Inwestycje w jednostki uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego	200 000,0
Środki funduszu stabilizacyjnego niezainwestowane	65,8

Środki zgromadzone w funduszu stabilizacyjnym dodatkowo obciążone są przyznanymi przez Kasę Krajową promesami udzielenia kredytu stabilizacyjnego.

Tabela 3 Wartość udzielonych promes kredytu stabilizacyjnego na koniec 2012 r. (dane w tys. zł)

	Wartość nominalna	Wartość po wykorzystaniu
Promesy kredytu stabilizacyjnego	201 885,0	120 238,8

SKOK realizujące programy naprawcze lub łączące się z innymi kasami mogą ubiegać się w Kasie Krajowej o pomoc z funduszu stabilizacyjnego.

Zmiana przepisów ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych

Ustawą z 19 kwietnia 2013 r. Sejm RP dokonał obszernej nowelizacji ustawy z 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Celem uchwalonej regulacji jest zwiększenie stabilności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, poprzez uregulowanie procesów restrukturyzacyjnych oraz określenie zasad utworzenia i funkcjonowania obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów.

Najistotniejsze zmiany objęte nowelizacją to m. in.:

- wzmocnienie kompetencji nadzorczych KNF poprzez jej wyposażenie w nowe instrumenty nadzorcze,
- umożliwienie wydawania przez Komisję Nadzoru Finansowego rekomendacji dotyczących dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania,
- modyfikację przepisów dotyczących, postępowania naprawczego, postępowania upadłościowego oraz likwidacji SKOK,
- ustanowienie obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów,
- rozszerzenie obowiązków w zakresie utrzymywania w Narodowym Banku Polskim (NBP) przez kasy i Kasę Krajową rezerw obowiązkowych.

Rozdział 4 Kluczowe problemy dotyczące prawa bilansowego wynikające z analizy raportów biegłych rewidentów wykonujących audyty zewnętrzne w skok oraz interpretacje Ministerstwa Finansów w tym zakresie i wynikające z nich korekty sprawozdań

Stosownie do art. 87 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, wszystkie kasy przeprowadziły i przekazały raporty z audytów do odbiorców wskazanych w ustawie.

Na podstawie analizy raportów z przeprowadzonych audytów zewnętrznych zidentyfikowano szereg problemów, wobec których zarówno kasy, jak i biegli rewidentzi prezentowali różne podejście. Wątpliwości dotyczą następujących zagadnień, głównie z zakresu prawa bilansowego:

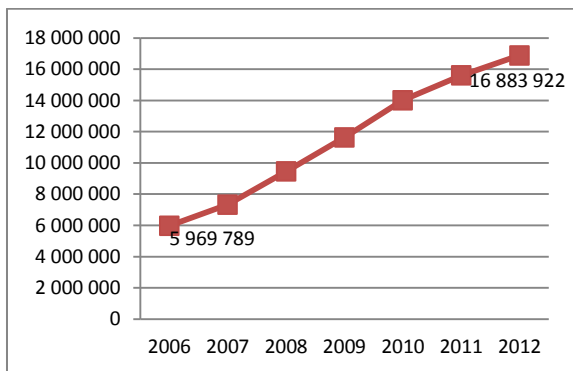
- 1) sposób wyceny papierów wartościowych nabywanych przez skok w zamian za sprzedane wierzytelności,
- 2) przestrzeganie zasady współmierności przychodów i kosztów (głównie zasady rozliczenia opłat i prowizji w czasie),
- 3) prawidłowość wyceny wpłat wniesionych do Kasy Krajowej na fundusz stabilizacyjny,
- 4) tworzenie odpisów aktualizujących w ciężar nierozliczonego wyniku finansowego z lat ubiegłych,
- 5) ujęcie w księgach kas sprzedaży wydzielonych części przedsiębiorstwa, w tym w szczególności sieci sprzedaży.

Powyższe zagadnienia były przedmiotem interpretacji Ministerstwa Finansów, które dokonało stosownej wykładni przepisów.

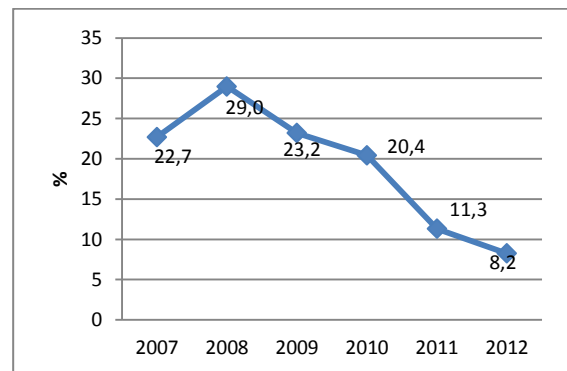
Rozdział 5 Rozwój działalności systemu skok

W latach 2006 - 2012 odnotowano ponad 2,5-krotny wzrost aktywów sektora skok, z 5 969 mln zł w 2006 r. do 16 883 mln zł na koniec roku 2012 r. Dynamika wzrostu aktywów malała stopniowo od 2008 r., kiedy wynosiła 29%. Spadek dynamiki wzrostu kształtował się na poziomie 6 – 4 p.p. rocznie, za wyjątkiem roku 2011, kiedy wyniósł prawie 10 p.p. W roku 2012 uległa zmianie struktura aktywów, z uwagi na inwestycje kas w różnego rodzaju papiery wartościowe, szczególnie papiery dłużne oraz udziały i akcje. W głównej mierze było to spowodowane sprzedażą części wierzytelności z tytułu pożyczek i kredytów w zamian za papiery dłużne oraz sprzedażą części aktywów do nowotworzonych spółek celowych.

Wykres 1 Aktywa kas w tys. zł

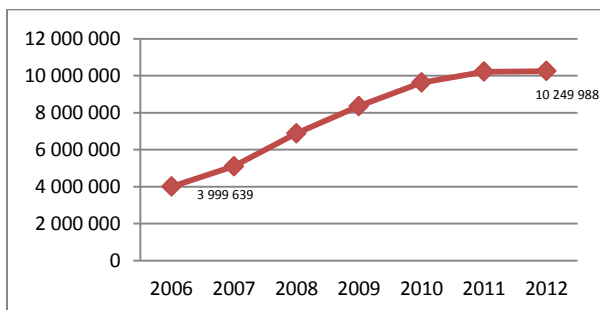

Wykres 2 Aktywa kas – roczne dynamiki zmian

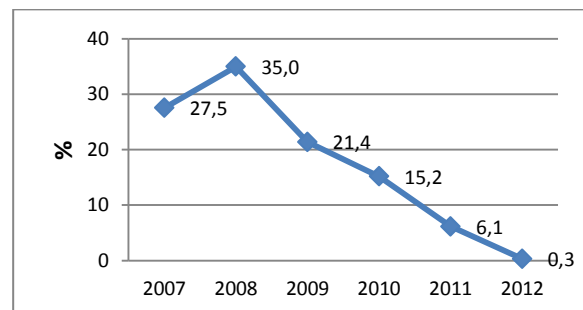

Wartość udzielonych pożyczek i kredytów w kolejnych latach wzrastała z poziomu około 4 mld zł w 2006 r. do ponad 10 mld zł. w roku 2012 r. Spadek dynamiki wzrostu (o ponad 30 p.p.) odnotowano począwszy od 2008 r. W roku 2012 r. dynamika wynosiła 0,3 %. Spowolnienie wzrostu wartości portfela pożyczkowo-kredytowego było głębsze, niż w przypadku aktywów sektora skok, w szczególności w 2012 r. z uwagi na dokonaną w tym okresie sprzedaż części portfela kredytowego w zamian za papiery dłużne. Wartość uzyskanych w ten sposób papierów osiągnęła w roku 2012 ponad 1,2 mld zł.

Wykres 3 Pożyczki i kredyty kas w tys. zł

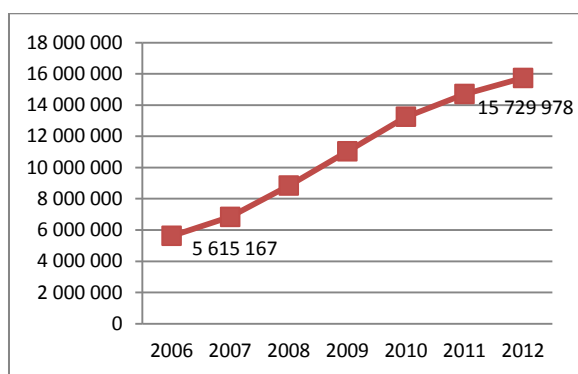

Wykres 4 Pożyczki i kredyty kas - dynamika zmian

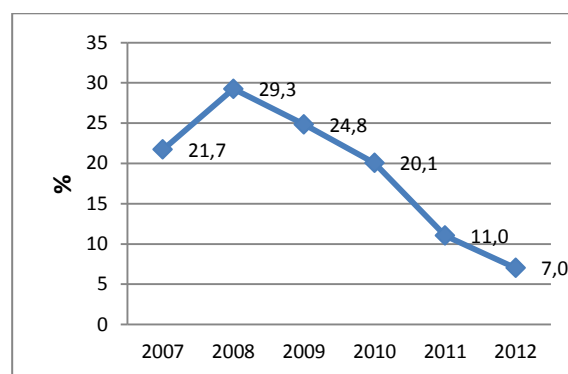

W latach 2006 – 2012 wzrost wartości depozytów był trzykrotny (od 5,6 mld zł w 2006 r. do 15,7 mld zł w roku 2012).

Wykres 5 Depozyty w tys. zł

Wykres 6 Depozyty - dynamika zmian

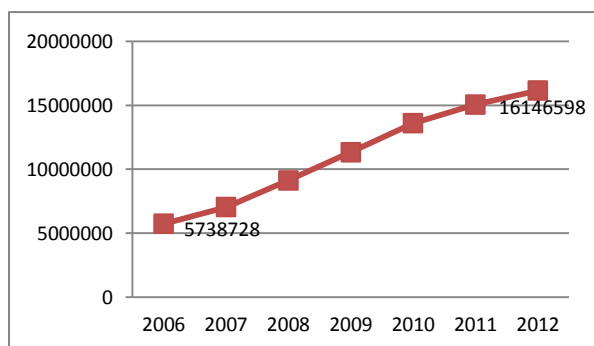
Dynamika zmian wartości depozytów jest podobna do dynamiki zmian wartości pożyczek i kredytów, jednakże zauważyć można, że w przypadkach depozytów trend tej zmiany jest łagodniejszy.

Wskaźniki wzrostu głównych źródeł finansowania działalności kas

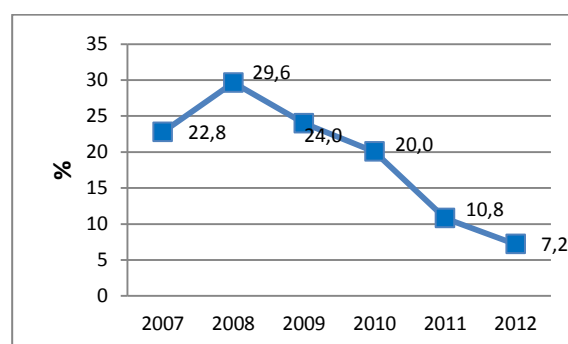
a) źródła zewnętrzne

Działalność kas finansowana jest głównie depozytami członków. Tendencja wzrostu zewnętrznych źródeł finansowania kas pokrywała się z tendencją wzrostu wartości aktywów sektora. W latach 2006 – 2012 środki obce wzrosły z 5,7 mld zł do 16,1 mld zł.

Wykres 7 Finansowanie zewnętrzne w tys. zł

Wykres 8 Finansowanie zewnętrzne - dynamika zmian

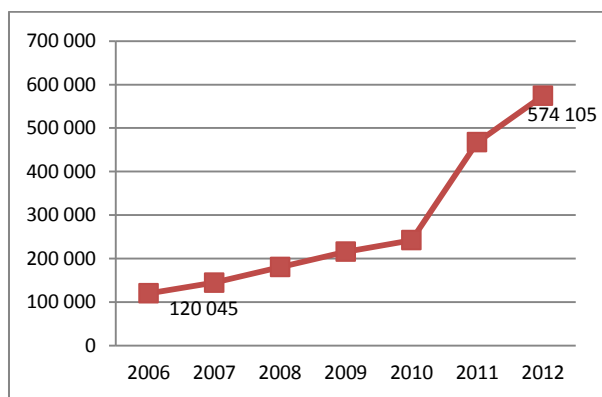

Podobnie, jak dynamika zmian wielkości aktywów sektora skok, dynamika zmian finansowania działalności środkami obcymi spadała od 2008 r. z niespełna 30% do 7,2% w 2012 r. Największy spadek dynamiki wzrostu odnotowano w 2011 r. (o prawie 10 p.p.).

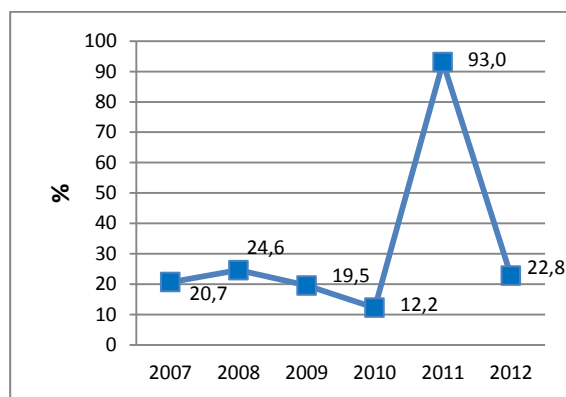
b) fundusz zasobowy

Wartość funduszu zasobowego w kasach w latach 2006-2012 wykazywała tendencję wzrostową (wzrost blisko 6-krotny).

Wykres 9 Wartość funduszu zasobowego w tys. zł

Wykres 10 Fundusz zasobowy - dynamika zmian

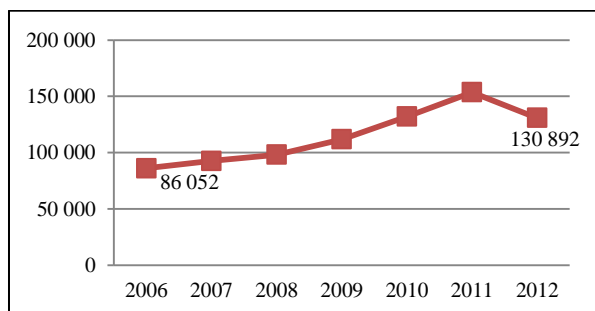

Dynamika zmian funduszu zasobowego wahała się w granicach 12,2% - 22,8%. Na szczególną uwagę zasługuje rok 2011, w którym nastąpił gwałtowny wzrost jego wartości o 93% w stosunku do roku poprzedniego. Na ten wynik wpływ miał wynik finansowy uzyskany z tytułu jednorazowych transakcji nie związanych z działalnością podstawową.

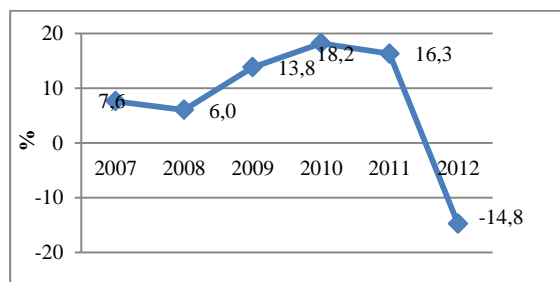
c) fundusz udziałowy

Wartość udziałów członkowskich wzrosła w latach 2006 – 2012 blisko dwukrotnie. Zauważalny trend wzrostu do 2011 r. pokrywa się z ogólnym trendem wzrostowym dla wartości aktywów sektora skok. W roku 2012 nastąpił spadek tej wartości (o 22,7 mln zł). Sytuacja ta spowodowana była obniżeniem wartości jednostki udziałowej jednej z kas.

Wykres 11 Wartość udziałów członkowskich w kasach w tys. zł

Wykres 12 Wartość udziałów członkowskich dynamika zmian

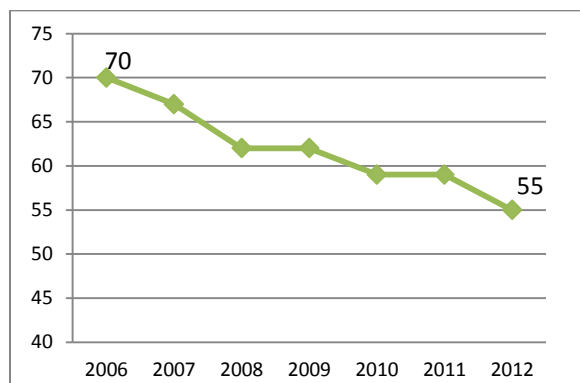

Rozdział 6 Struktura systemu skok

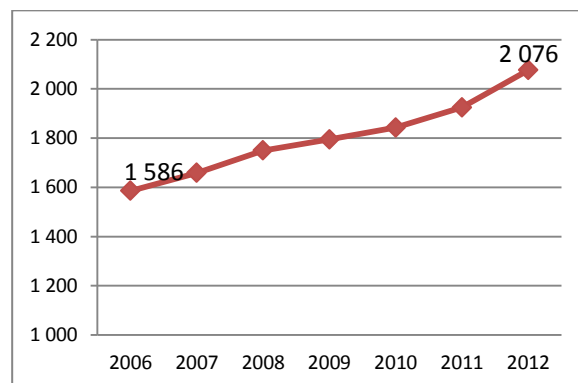
Struktura sektora skok pozostaje w ostatnich latach relatywnie stabilna. Na uwagę zasługuje stały systematyczny wzrost liczby placówek pomimo spadku liczby kas prowadzących działalność operacyjną. Na koniec 2012 r. działalność operacyjną prowadziło 55 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. W latach 2006 - 2012 liczba kas zmniejszyła się z 70 do 55, co wynikało z procesów konsolidacji sektora w tym okresie. Procesy łączeniowe inicjowane były przez władze przejmowanych kas oraz ich członków. Sektor skok dysponuje największą siecią placówek obsługi klientów wśród wszystkich instytucji kredytowych w Polsce; ich liczba w ostatnich latach wykazuje tendencję rosnącą.

W latach 2006-2011 zaobserwować można również wzrost zatrudnienia w kasach, który wynikał z rozwoju sieci placówek. Na koniec 2012 r. nastąpił gwałtowny spadek zatrudnienia w sektorze, które zmniejszyło się poniżej poziomu wykazywanego na koniec roku 2007. Główną przyczyną spadku zatrudnienia jest zmiana modelu biznesowego największych kas, które większość swoich zadań zleciły firmom zewnętrznym. W największych kasach outsourcing usług obejmuje sprzedaż, windykację, zarządzanie ryzykiem, informatykę i księgowość. Usługi te są w większości realizowane przez spółki celowe utworzone przez kasy. Kasy dokonując zlecenia usług na zewnątrz najczęściej dokonały przeniesienia dotychczasowych pracowników do nowo utworzonych podmiotów.

Wykres 13 Liczba kas prowadzących działalność

Wykres 14 Liczba placówek kas

Wykres 15 Zatrudnienie w kasach

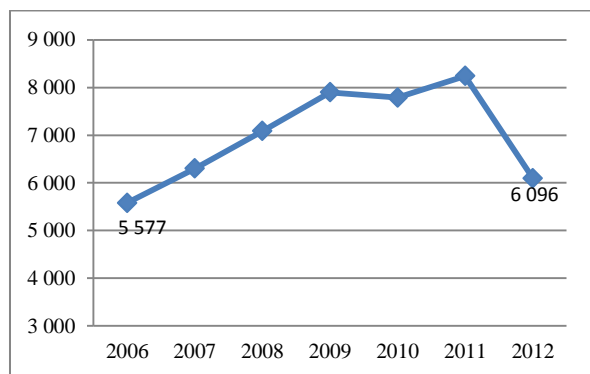

Tabela 4 Liczba kas oraz liczba ich oddziałów (stan na 31.12.2012 r.)¹

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba SKOK	70	67	62	62	59	59	55
Liczba oddziałów i punktów kasowych	1 586	1 659	1 750	1 795	1 843	1 925	2 076
Zatrudnienie	5 577	6 300	7 085	7 900	7 789	8 242	6 096

Członkowie kas

Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe działają wyłącznie na rzecz swoich członków. Osoba pragnąca zostać członkiem skok zobowiązana jest do wpłaty wpisowego, wkładu i objęcia udziału kasy.

¹ Na podstawie danych GUS oraz danych przekazanych przez kasy za 2012 r.

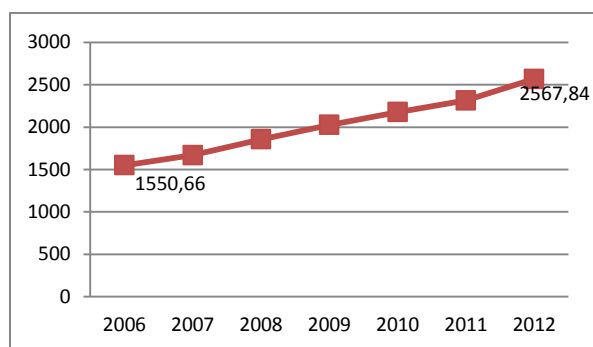
Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych ograniczała możliwość uzyskania członkostwa wyłącznie do osób fizycznych. Zgodnie z obecnie obowiązującą ustawą o skok, członkami kasy mogą być wyłącznie osoby fizyczne połączone ze sobą więzią członkowską, a także działające wśród członków organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne kościołów i związków wyznaniowych posiadające osobowość prawną, spółdzielnie, związki zawodowe oraz wspólnoty mieszkaniowe. Każdy członek kasy jest jednocześnie jej współwłaścicielem. Z chwilą uzyskania członkostwa w kasie oprócz możliwości korzystania z jej usług członek uzyskuje prawo uczestniczenia w walnym zgromadzeniu spółdzielni, może być również wybierany do jej władz.

Liczba członków spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w latach 2006-2012 wzrosła z 1 550 660 do 2 567 838.

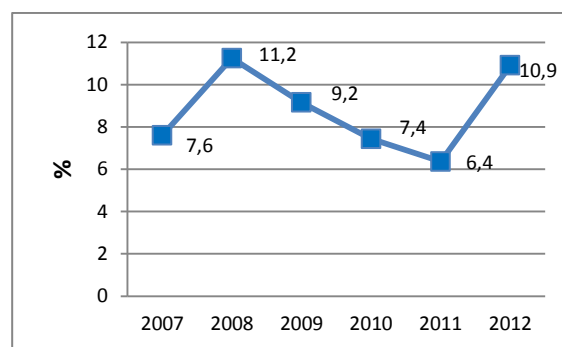
Tabela 5 Liczba członków kas (stan na 31.12.2012 r. wg. danych GUS oraz danych sprawozdawczych przekazanych przez kasy)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Członkowie ogółem	1 550 660	1 668 588	1 856 247	2 026 120	2 176 773	2 315 324	2 567 838

Wykres 16 Liczba członków kas w tys.

Wykres 17 Liczba członków kas - dynamika zmian

Dynamika wzrostu liczby członków skok była relatywnie stabilna i wahała się w przedziale od 6,4% do 11,2%. W latach 2006 – 2012 odnotowano dwa okresy wzrostów (11,2% w 2008 r. oraz 10,9% w 2012 r.) Oba okresy wiążą się z wystąpieniem w Polsce istotnego spowolnienia gospodarczego.

Struktura podmiotowa systemu skok

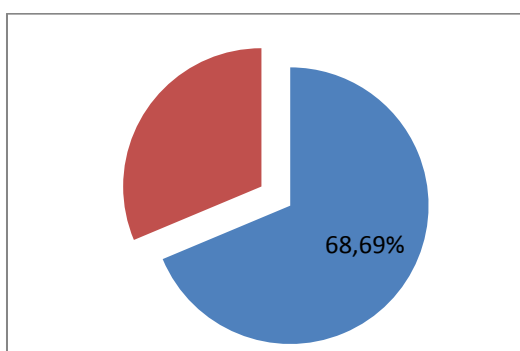
Ponad 80% udziału w aktywach sektora ma 10 największych kas. Natomiast 5 największych kas ma udział blisko 70% w aktywach całego sektora skok.

Podobnie jak w przypadku aktywów, 10 największych kas sektora posiada również dominującą pozycję pod względem udzielonych pożyczek i przyjętych depozytów - blisko 80%, z czego udział 5 największych kas wynosi ponad 67%.

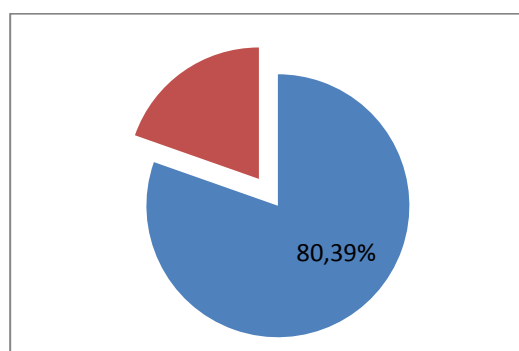
Tabela 6 Udział największych kas w sektorze skok (stan na 31.12. 2012 r.) - w tys. zł

	5 największych kas	10 największych kas	Aktywa w sektorze skok
Aktywa ogółem	11 596 937	13 572 342	16 883 922
Udział aktywów największych kas w aktywach sektora skok (w %)	68,69	80,39	x
Kredyty ogółem	6 955 410	8 180 235	10 249 988
Udział kredytów największych kas w kredytach sektora skok (w %)	67,86	79,81	x
Depozyty ogółem	10 632 924	12 644 788	15 729 978
Udział depozytów największych kas w depozytach sektora skok (w %)	67,60	80,39	x

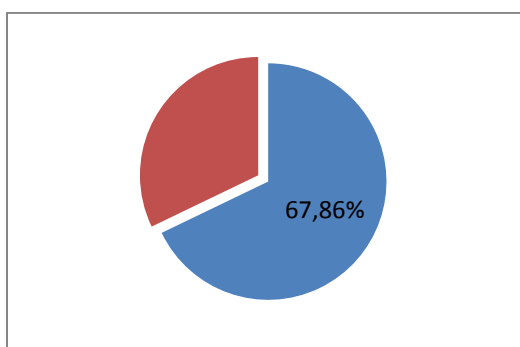
Wykres 18 Udział aktywów 5 największych kas w aktywach ogółem sektora skok

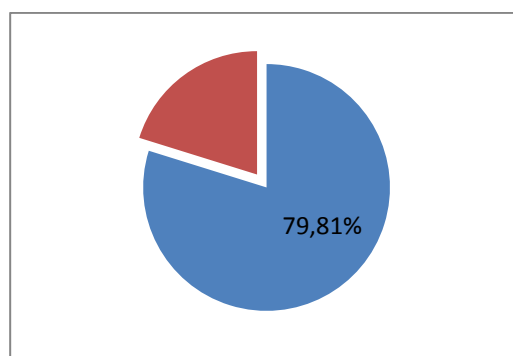
Wykres 19 Udział aktywów 10 największych kas w aktywach ogółem sektora skok

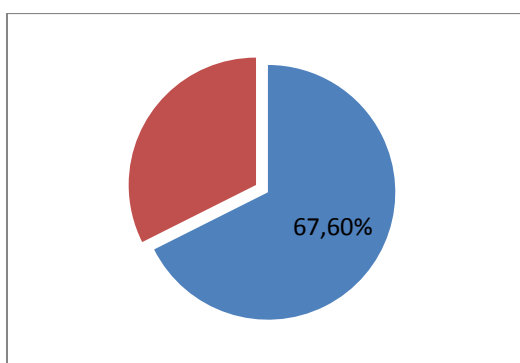
Wykres 20 Udział kredytów 5 największych kas w kredytach ogółem sektora skok

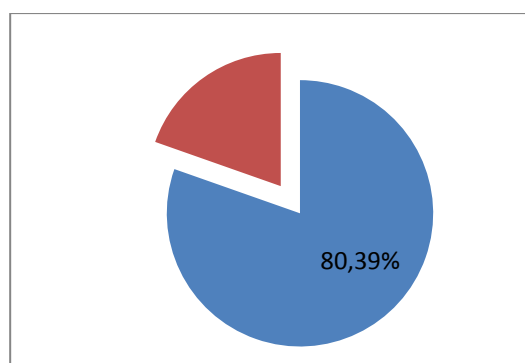
Wykres 21 Udział kredytów 10 największych kas w kredytach ogółem sektora skok

Wykres 22 Udział depozytów 5 największych kas w depozytach ogółem sektora skok

Wykres 23 Udział depozytów 10 największych kas w depozytach ogółem sektora skok

System skok na tle systemu bankowego

W polskim sektorze finansowym najwyższy udział w rynku mają banki. Na koniec 2012 r. aktywa banków komercyjnych i spółdzielczych wynosiły 1 352,9 mld zł, z czego 85,8 mld zł posiadały banki spółdzielcze. Natomiast aktywa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na koniec 2012 r. wynosiły 16,8 mld zł, co stanowiło 1,25% aktywów sektora bankowego i 19,67% aktywów banków spółdzielczych.

Lokalny charakter, jako typowa cecha banków spółdzielczych, jest głównym czynnikiem ich rozwoju. Dobra znajomość rynku oraz społeczności, w której dany podmiot działa, pozwala na oferowanie usług dostosowanych do ich wymogów. Kasy - w przeciwieństwie do banków spółdzielczych - nie mają ograniczeń co do zakresu terytorialnego działalności. Wiele z nich utraciło także swój lokalny charakter i działa w formie instytucji krajowych mających oddziały w całej Polsce.

System skok pełni na rynku finansowym rolę komplementarną oraz substytucyjną dla sektora bankowego. Oferowane przez kasy produkty mogą stanowić uzupełnienie ofert bankowych, bądź stanowić dla nich konkurencję,

W latach 2009-2012 nastąpił wzrost depozytów zarówno w sektorze bankowym, jak i w sektorze skok. Na koniec 2012 r. depozyty w sektorze skok wynosiły 15,7 mld zł, co stanowiło 2,17% depozytów sektora bankowego i 23,76% depozytów banków spółdzielczych.

Tabela 7 Podstawowe dane sektora bankowego i skok (stan na 31.12.2012 r.) - w tys. zł²

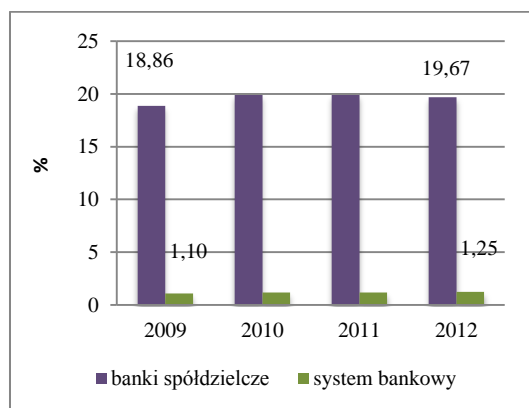
	2009	2010	2011	2012
Aktywa w sektorze skok	11 637 339	14 014 363	15 598 200	16 883 922
Aktywa w sektorze bankowym	1 057 375 594	1 159 358 340	1 294 564 182	1 352 974 024
w tym: w bankach spółdzielczych	61 715 418	70 434 370	78 359 734	85 820 945
Udział aktywów skok w aktywach systemu bankowego (w %)	1,10	1,21	1,20	1,25
Udział aktywów skok w aktywach banków spółdzielczych (w %)	18,86	19,90	19,91	19,67
Depozyty w sektorze skok	11 029 342	13 241 182	14 700 602	15 729 978
Depozyty w sektorze bankowym	567 168 862	620 362 525	698 597 628	723 983 562
w tym: w bankach spółdzielczych	45 681 071	53 823 594	59 970 014	66 206 805
Udział depozytów skok w depozytach systemu bankowego (w %)	1,94	2,13	2,10	2,17
Udział depozytów skok w depozytach banków spółdzielczych (w %)	24,14	24,60	24,51	23,76
Kredyty w sektorze skok	8 357 389	9 626 366	10 216 665	10 249 988
Kredyty w sektorze bankowym	641 226 357	698 532 344	800 699 385	810 403 081
w tym: w bankach spółdzielczych	36 174 414	39 588 945	44 276 346	48 456 481
Udział kredytów skok w kredytach systemu bankowego (w %)	1,30	1,38	1,28	1,26
Udział kredytów skok w kredytach banków spółdzielczych (w %)	23,10	24,32	23,07	21,15
kredyty zagrożone w sektorze skok	b.d.	b.d.	b.d.	3 745 412

² Na podstawie danych GUS, danych z systemu bankowego oraz danych przekazanych przez kasy za 2012 r.

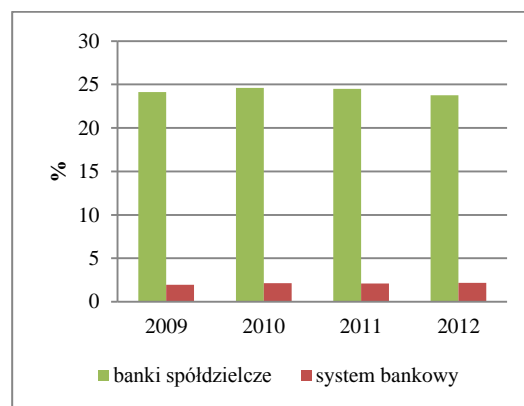
	2009	2010	2011	2012
kredyty zagrożone w sektorze bankowym*	b.d.	b.d.	b.d.	39 446 580
w tym: w bankach spółdzielczych	b.d.	b.d.	b.d.	1 612 365
Odpisy na kredyty zagrożone – w sektorze skok	b.d.	b.d.	b.d.	1 866 476
sektor bankowy* - rezerwy na kredyty zagrożone	b.d.	b.d.	b.d.	25 757 363
w tym: w bankach spółdzielczych - rezerwy na kredyty zagrożone	b.d.	b.d.	b.d.	614 302

*Dla celów porównywalności danych wzięto pod uwagę wyłącznie kredyty dla gospodarstw domowych sektora bankowego

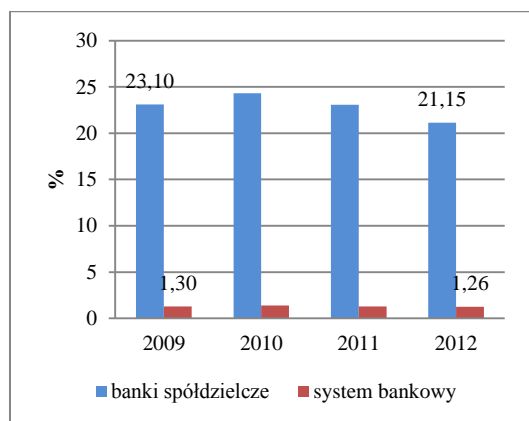
Wykres 24 Udział aktywów skok w aktywach systemu bankowego i banków spółdzielczych

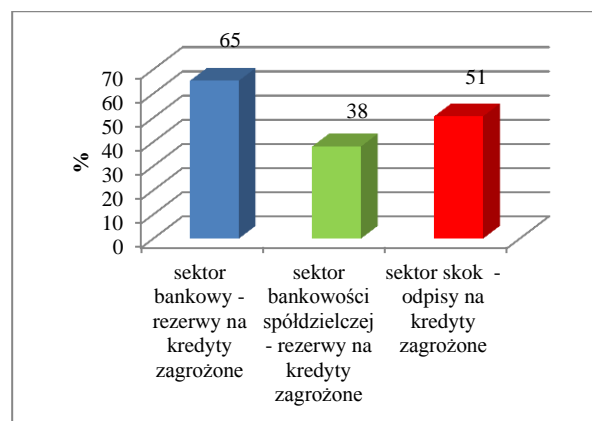
Wykres 25 Udział depozytów skok w depozytach systemu bankowego i banków spółdzielczych

Wykres 26 Udział kredytów skok w kredytach systemu bankowego i banków spółdzielczych

Wykres 27 Udział rezerw/odpisów na należności zagrożone (kredyty i pożyczki przeterminowane) w poszczególnych sektorach (bankowym ogółem, banków spółdzielczych i SKOK)

Również w przypadku kredytów w lat 2009-2012 zaobserwować można tendencję wzrostową. Na koniec 2012 r. portfel kredytowy w sektorze skok osiągnął wartość 10,2 mld zł, co stanowiło 1,26% portfela kredytów sektora bankowego i 21,15% wartości portfela kredytowego banków spółdzielczych. Kasy co do zasady specjalizują się w udzielaniu krótkoterminowych kredytów/pożyczek konsumpcyjnych, stąd wzrost ten jest wolniejszy niż w bankach. Wpływ na tę sytuację miały także dokonane przez kasy w 2012 roku transakcje

zbycia wierzytelności pożyczkowych na rzecz podmiotów trzecich. Transakcje te obejmowały ponad 10% wartości portfela kredytowego kas.

Należy także zauważyć, iż kasy ze względu na wykazywany udział pożyczek przeterminowanych zobowiązane były do utworzenia odpisów aktualizujących należności przeterminowane. Wartość rezerw na należności zagrożone w sektorze bankowym ogółem wynosiła w 2012 r. 25 757 mln zł, w tym wartość rezerw sektora bankowości spółdzielczej 614 mln zł, natomiast w sektorze skok utworzono odpisy aktualizujące na należności przeterminowane na kwotę 1 866 mln zł.

Aktywa największej z kas są ponad 3-krotnie większe od wartości aktywów największego banku spółdzielczego.

Tabela 8 Porównanie działalności kas z sektorem banków spółdzielczych

	Kasy	Banki Spółdzielcze
maksymalna liczba członków w jednym podmiocie	987 940	33867
średnia liczba członków	46 996	1839
minimalna liczba członków w jednym podmiocie	793	62
maksymalne aktywa (mln zł) w jednym podmiocie	6 805	2 236,2
średnie aktywa (mln zł)	307	150,0
najniższe aktywa (mln zł) w podmiocie	2	11,5

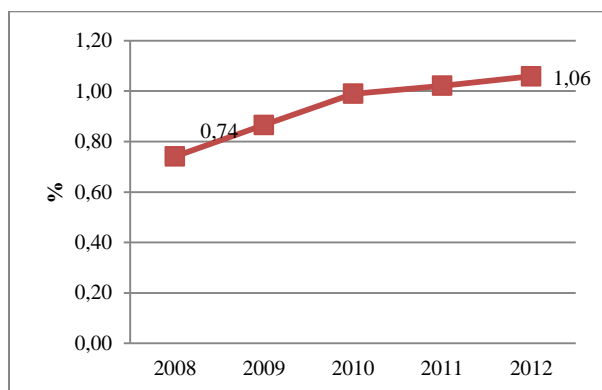
Udział systemu skok w PKB

W 2012 r. wartość aktywów sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wzrosła w stosunku do PKB do 1,06%. Na uwagę zasługuje stały wzrost relacji depozytów w stosunku do wartości PKB (z 0,69% w 2008 r. do ok. 1% w roku 2012). Wartość udzielonych kredytów w relacji do PKB była stabilna, a w 2012 r. zmniejszyła się do 0,64%.

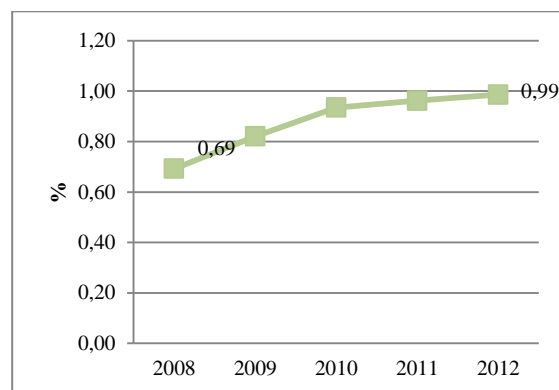
Tabela 9 Dane wg stanu na 31.12.2012 r. - w tys. zł

	2008	2009	2010	2011	2012
PKB	1 275 508 300	1 344 505 100	1 416 585 300	1 528 127 200	1 595 263 900
Aktywa w sektorze skok	9 446 921	11 637 339	14 014 363	15 598 200	16 883 922
Udział aktywów sektora skok w PKB (w %)	0,74	0,87	0,99	1,02	1,06
Depozyty w sektorze skok	8 834 859	11 029 342	13 241 182	14 700 602	15 729 978
Udział depozytów sektora skok w PKB (w %)	0,69	0,82	0,93	0,96	0,99
Kredyty w sektorze skok	6 884 884	8 357 389	9 626 366	10 216 665	10 249 988
Udział kredytów sektora skok w PKB (w %)	0,54	0,62	0,68	0,67	0,64

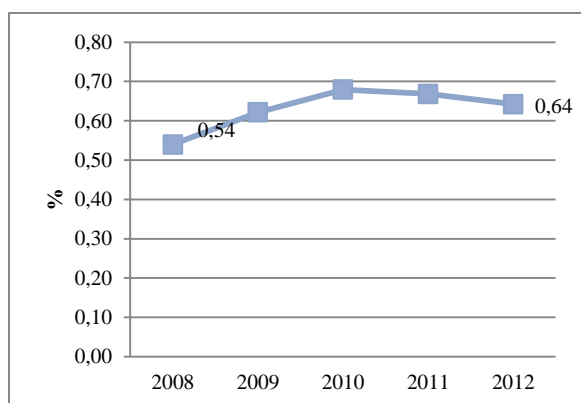
Wykres 28 Udział aktywów kas w PKB

Wykres 29 Udział depozytów kas w PKB

Wykres 30 Udział kredytów kas w PKB

Rozdział 8 Działalność kredytowa i inwestycyjna

Wartość kredytów netto ogółem

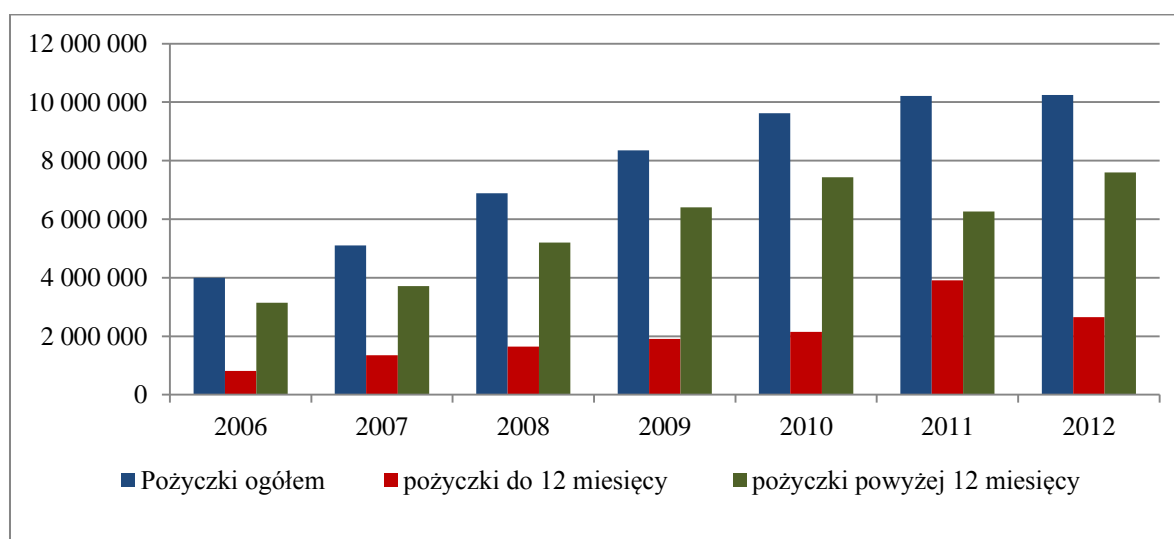
Wartość portfela kredytów netto sektora skok ogółem na dzień 31 grudnia 2012 r. wyniosła 10,2 mld zł i wzrosła o 33,3 mln zł w stosunku do roku poprzedniego. Wartość kredytów netto stanowi ok. 60% aktywów kas. Światowa Rada Związków Kredytowych, której członkiem są kasy, rekomenduje utrzymywanie 70 – 80% aktywów w portfelu kredytowym.

W okresie od 2006 r. do 2012 r. wartość kredytów netto wzrosła o ponad 6 mld zł tj. o 156%. W portfelu pożyczek udzielonych członkom kas dominują pożyczki z terminem zapadalności powyżej 12 miesięcy. Wartość tych pożyczek stopniowo wzrastała w kolejnych latach - od 2006 r. uległa dwukrotnemu zwiększeniu. Natomiast procentowy udział kredytów powyżej 12 miesięcy wahał się w poszczególnych latach, przy czym najwyższy odnotowano w 2006 r. (79%). W 2012 r. pożyczki z terminem zapadalności powyżej 12 miesięcy stanowiły 74% portfela kredytów.

Tabela 10 Wartość pożyczek udzielonych członkom przez SKOK ogółem (w tys. zł)³

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pożyczki ogółem ⁴	3 999 639	5 100 725	6 884 884	8 357 389	9 626 366	10 216 665	10 249 988
Pożyczki do 12 miesięcy, w tym chwilówki	858 022	1 391 332	1 685 785	1 955 128	2 191 379	3 958 410	2 655 253
Pożyczki powyżej 12 miesięcy	3 141 617	3 709 393	5 199 099	6 402 261	7 434 987	6 258 255	7 594 735
% udział pożyczek powyżej 12 miesięcy w kredytach ogółem	79%	73%	76%	77%	77%	61%	74%

Wykres 31 Struktura portfela kredytowego wg terminu zapadalności w latach (bez chwilówek)

³ Na podstawie danych GUS oraz danych przekazanych przez kasy za 2012 r.

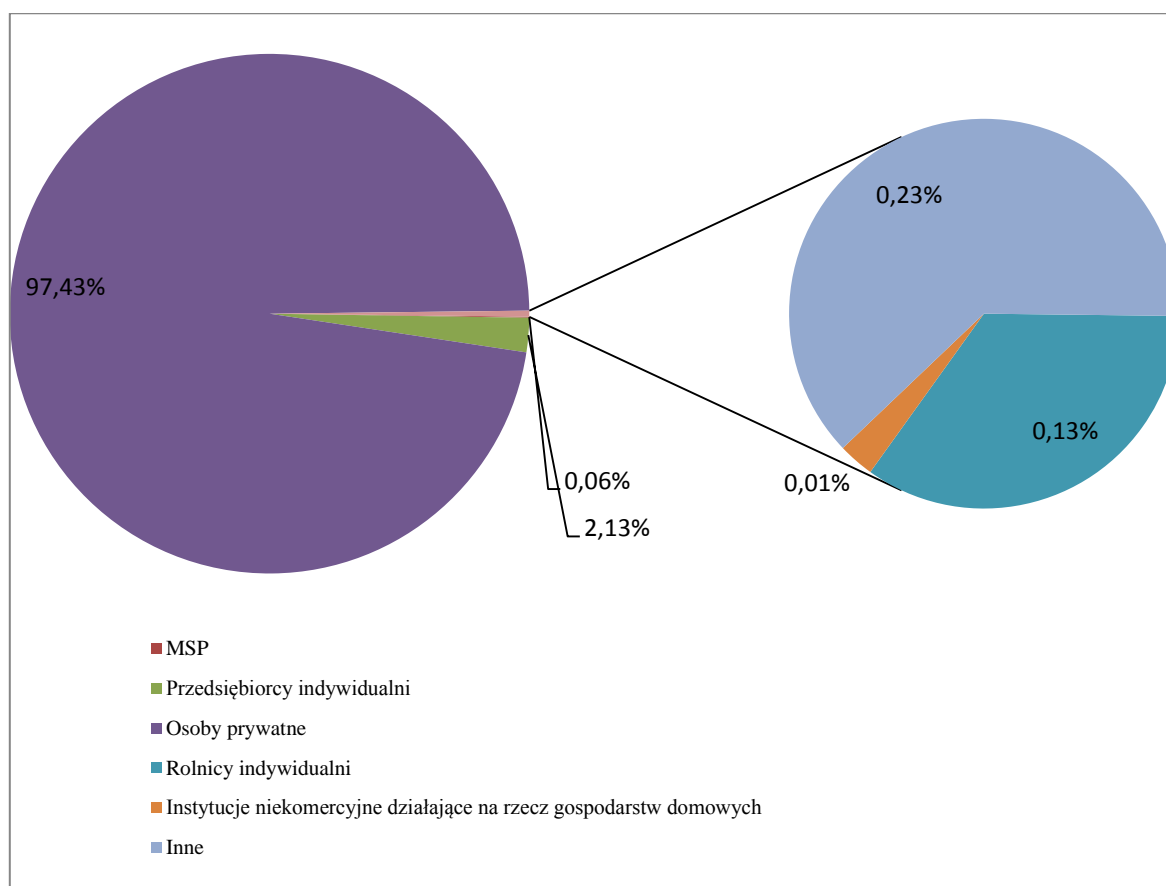
⁴ Wartość pożyczek i kredytów netto po uwzględnieniu odpisów aktualizujących.

W portfelu kredytowym dominują należności od osób fizycznych, które stanowią ponad 97% wartości portfela. Natomiast 2% portfela stanowią kredyty dla przedsiębiorców indywidualnych. Nieistotny udział mają odpowiednio rolnicy indywidualni, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych. Taka struktura podmiotowa portfela wynika głównie z ograniczeń ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, co do grup klientów, którzy mogli być członkami kasy, a w konsekwencji mogli korzystać z jej usług⁵.

Tabela 11 Struktura portfela kredytowego (ujęcie podmiotowe) - w tys. zł

31 grudnia 2012 r.	Wartość kredytów netto	% udział
Duże przedsiębiorstwa	0	0
MSP	6 512,8	0,06%
Przedsiębiorcy indywidualni	216 333,9	2,13%
Osoby prywatne	9 884 909,2	97,42%
Rolnicy indywidualni	13 079,8	0,13%
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	1 123,3	0,01%
Inne	23 467,4	0,23%
Suma ⁶	10 146 409,0	100,00%

Wykres 32 Procentowy udział poszczególnych grup członków w portfelu kredytowym ogółem (stan na 31.12.2012r.)

⁵ Do 27 października 2012 r. (data wejścia w życie ustawy o skok z 2009 r.) członkami kas mogły być wyłącznie osoby fizyczne.

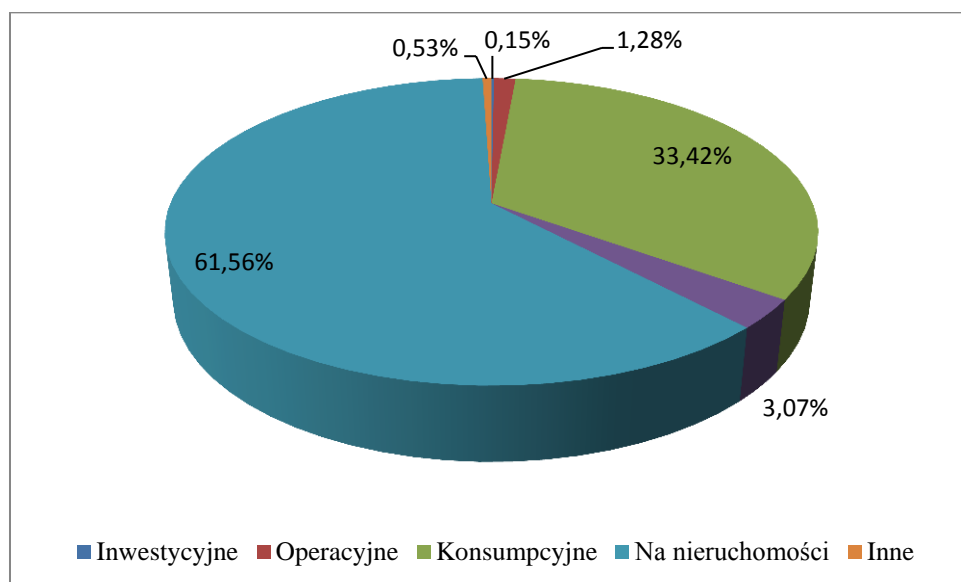
⁶ Różnice (pomiędzy danymi w tabeli 11 i 12) w zakresie salda udzielonych kredytów wynikają z błędów występujących w poszczególnych formularzach sporządzonej przez kasy sprawozdawczości.

Na podstawie danych można stwierdzić, że największą część portfela kredytów ze względu na ich rodzaj stanowią kredyty na nieruchomości (62%). Znaczną część portfela tj. 33,42% stanowią również kredyty konsumpcyjne, w tym gotówkowe.

Tabela 12 Struktura kredytów przedmiotowa (w tys. zł) – stan na 31.12. 2012 r.

	Wartość kredytów	% udział
Inwestycyjne	14 800,5	0,15%
Operacyjne	129 088,7	1,28%
Konsumpcyjne	3 377 280,8	33,42%
W rachunku bieżącym	309 698,0	3,07%
Na nieruchomości	6 220 143,6	61,56%
Inne	53 163,8	0,53%
Suma ⁷	10 104 175,4	100,00%

Wykres 33 Udział poszczególnych rodzajów kredytów w kredytach ogółem - stan na 31.12.2012 r.

Struktura pozostałych aktywów kas

Łączna wartość pozostałych aktywów (zdefiniowanych tu jako suma środków zgromadzonych w kasach, w bankach oraz portfel instrumentów dłużnych i kapitałowych) wyniosła na koniec 2012 r. **5 929,6 mln zł.**

Tabela 13 Struktura pozostałych aktywów kas w tys. zł

	Wartość netto	% udział długoterminowych aktywów
Długoterminowe aktywa finansowe	2 725 705,2	
a) udziały i akcje	728 070,0	26,7%
b) dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe	1 141 339,2	41,9%
c) inne długoterminowe aktywa finansowe	-	0,0%
d) lokaty w Kasie Krajowej	865 618,6	31,8%

⁷ Różnice (pomiędzy danymi w tabeli 11 i 12) w zakresie salda udzielonych kredytów wynikają z błędnie sporządzonej sprawozdawczości przez kasy.

	Wartość netto	% udział
Krótkoterminowe aktywa finansowe	3 203 845,3	% udział krótkoterminowych aktywów
a) udziały i akcje	326 727,7	10,2%
b) dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe	91 457,0	2,9%
c) inne krótkoterminowe aktywa finansowe	445 004,7	13,9%
d) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	934 150,8	29,2%
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	838 017,3	
- inne środki pieniężne	12 214,0	
- inne aktywa pieniężne	83 919,4	
e) lokaty w Kasie Krajowej	1 406 505,0	43,9%

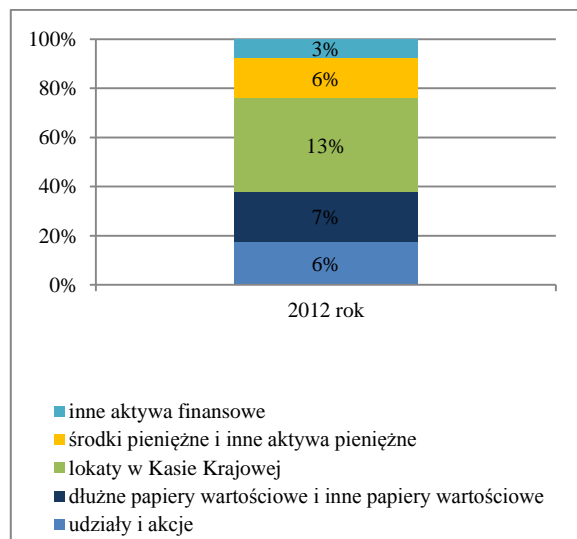
W strukturze portfela długoterminowych aktywów finansowych dłużne papiery wartościowe, stanowią 42% aktywów długoterminowych. Łączna wartość dłużnych papierów wartościowych długo- i krótkoterminowych wynosi 1 232,8 mln zł i stanowi 7% wartości aktywów ogółem. Największy udział stanowią nabyte przez kasy skrypty dłużne w zamian za sprzedane wierzytelności przeterminowane, których wartość wynosiła 1 207 mln zł. Udziały i akcje stanowią 39% aktywów długoterminowych i 18% aktywów krótkoterminowych. Łączna wartość udziałów i akcji stanowi 6% wartości aktywów. Nabyte przez kasy akcje pochodzą z transakcji wniesienia aportem do utworzonych spółek celowych majątku kas, a także zorganizowanych części przedsiębiorstwa w zamian za akcje lub udziały.

W strukturze aktywów finansowych kas należy odnotować również lokaty w Kasie Krajowej. Łączna ich wartość na koniec 2012 r. wynosi 2 272,1 mln zł i stanowi 13% aktywów ogółem.

Tabela 14 Udział poszczególnych składników aktywów finansowych w aktywach ogółem

Składniki aktywów finansowych	Wartość	% udział w aktywach ogółem
udziały i akcje	1 054 797,70	6%
dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe	1 232 796,27	7%
lokaty w Kasie Krajowej	2 272 123,59	13%
środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	934 150,79	6%
inne aktywa finansowe	445 004,72	3%
Aktywa ogółem	16 883 922,0	

Wykres 34 Udział poszczególnych składników aktywów finansowych w aktywach ogółem

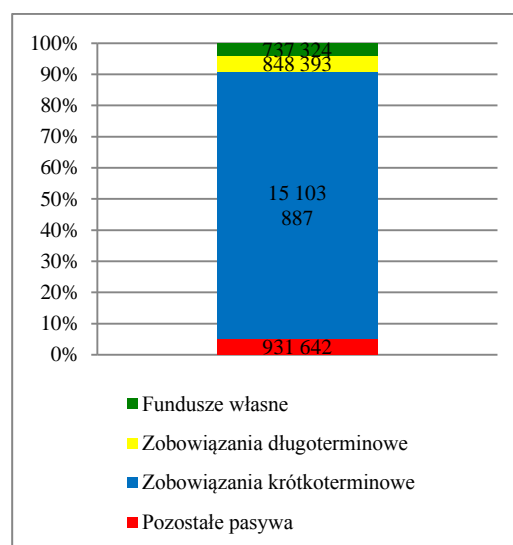
Źródła finansowania działalności

Głównym źródłem finansowania działalności kas są długoterminowe depozyty członkowskie, których wartość na koniec 2012 r. wynosiła 93% aktywów. Kolejną pozycją są pozostałe zobowiązania i rezerwy, których wartość stanowi 2,7% sumy bilansowej, w tym kredyty zaciągnięte w Kasie Krajowej na wartość 44,8 mln zł, stanowiące 0,3% sumy bilansowej oraz fundusze własne stanowiące 4,3% sumy bilansowej.

Tabela 15 Struktura źródeł finansowania działalności kas w tys. zł (2012 r.)

	Wartość
Fundusze własne	737 324
Zobowiązania długoterminowe w tym	848 393
- depozyty członkowskie	809 293
- kredyty i pożyczki	36 719
Zobowiązania krótkoterminowe w tym	15 103 887
- depozyty członkowskie	14 920 685
- kredyty i pożyczki	8 070

Wykres 35 Struktura źródeł finansowania działalności kas w tys. zł (2012 r.)

Na podstawie danych za grudzień 2012 r. można stwierdzić, że w strukturze zobowiązań kas dominują oszczędności o wartości 15 719 mln zł, w tym największy udział mają oszczędności osób fizycznych.

Tabela 16 Struktura zobowiązań finansowych w podziale na podmioty i produkty w tys. zł

	Zobowiązania finansowe wg wartości bilansowej w podziale na podmioty i produkty 2012 r.					
	Oszczędności	Zabezpieczenia pieniężne	Kredyty i pożyczki	w tym: środki z funduszu stabilizacyjnego	Emisja własna	Inne
Duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0
MSP	5 614	0	0	0	0	486
Przedsiębiorcy indywidualni	40 102	0	0	0	0	366
Osoby prywatne	15 671 881	8 237	0	0	0	46 992
Rolnicy indywidualni	434	0	0	0	0	0
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	7	0	0	0	0	0,50
Kasa Krajowa	0	0	44 788	19 283	0	232
Banki	0	0	0	0	0	0
Inne	1 524	0	0	0	0	15 281
Suma	15 719 563	8 237	44 788	19 283	0	63 358

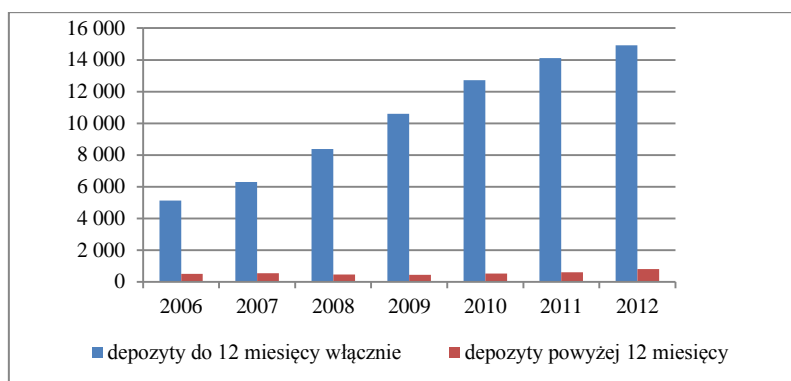
Struktura depozytów

Z danych za lata 2006-2012 wynika, że w strukturze depozytów dominujący udział miały depozyty z terminem zapadalności do 12 miesięcy włącznie. Wartość tych depozytów od 2006 r. w poszczególnych latach systematycznie zwiększała się (do końca 2012 r. blisko trzykrotnie). Depozyty powyżej 12 miesięcy w 2006 r. stanowiły 9% depozytów ogółem i ich udział w portfelu obniżył się do 5%.

Tabela 17 Wartość depozytów w latach 2006-2012 w tys. zł⁸

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Depozyty ogółem	5 615 167	6 834 983	8 834 859	11 029 342	13 241 182	14 700 602	15 729 978
depozyty do 12 miesięcy włącznie	5 121 097	6 289 462	8 383 339	10 603 157	12 717 641	14 108 172	14 920 685
depozyty powyżej 12 miesięcy	494 070	545 521	451 520	444 965	523 541	592 430	809 293

Wykres 36 Struktura depozytów w latach 2006 - 2012 w mln zł

W strukturze depozytów w ujęciu podmiotowym dominują osoby fizyczne, które zgromadziły 99% depozytów ogółem.

Tabela 18 Struktura depozytów wg podmiotów (2012 r.) - dane w tys. zł

	Wartość	% udział
MSP	5 614	0,04%
Przedsiębiorcy indywidualni	40 102	0,26%
Osoby prywatne	15 671 881	99,70%
Rolnicy indywidualni	434	0,003%
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	7	0,000050%
Inne	1 524	0,01%
Suma	15 719 563	100,00%

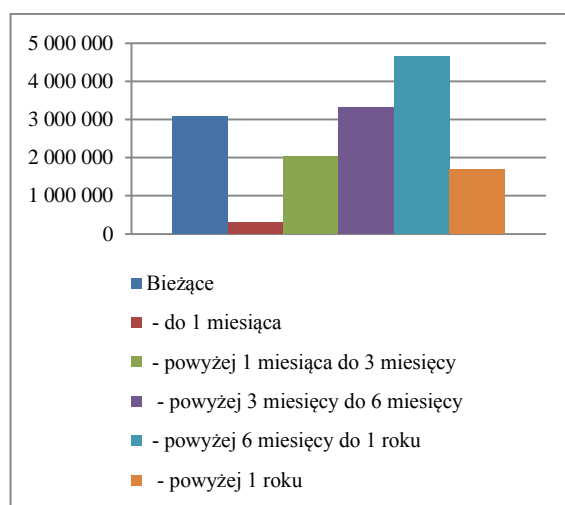
W strukturze zobowiązań w podziale na terminy pierwotne dominują zobowiązania z terminem powyżej 6 miesięcy do 1 roku, które stanowią 31% zobowiązań z tytułu oszczędności.

⁸ Opracowanie na podstawie danych GUS oraz danych przekazanych przez kasy.

Tabela 19 Zobowiązania z tytułu oszczędności wg wartości bilansowej w podziale na terminy pierwotne

2012 r.	Wartość depozytów	Udział
Bieżące	3 078 598,9	20%
Z terminem:		
- do 1 miesiąca	297 237,5	2%
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 022 043,7	13%
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	3 307 558,5	22%
- powyżej 6 miesięcy do 1 roku	4 661 624,5	31%
- powyżej 1 roku	1 687 820,3	11%
Suma	15 054 883,4	100%

Wykres 37 Depozyty wg terminów pierwotnych w tys. zł

Wykres 38 Udział depozytów wg terminów pierwotnych w depozytach sektora skok ogółem

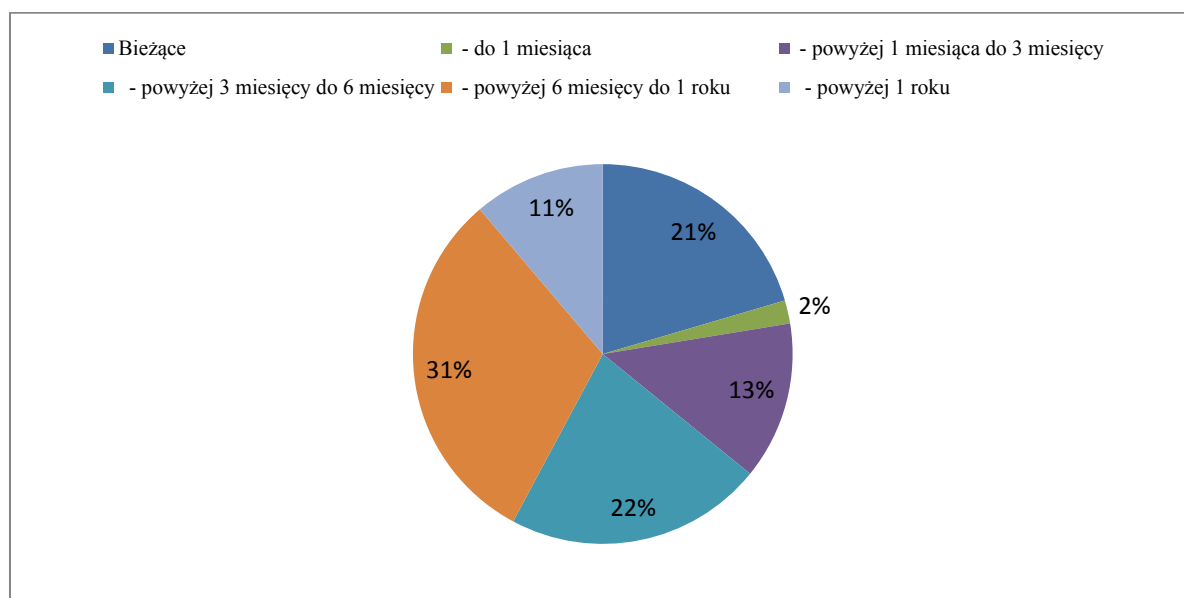

Tabela 20 Zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych oraz z tytułu oszczędności wg wartości bilansowej w podziale na podmioty - w tys. zł

Zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych oraz z tytułu oszczędności wg wartości bilansowej w podziale na podmioty		% udział
Duże przedsiębiorstwa	0	
MSP	5 614	0,04%
Przedsiębiorcy indywidualni	41 577	0,3%
Osoby prywatne	15 002 359	99%
Rolnicy indywidualni	4 874	0,03%
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	7	0,0001%
Inne	2 648	0,02%
Suma	15 057 080	100%

Rozdział 9 Wyniki sektora skok

Tabela 21 Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK w latach 2006-2012 (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	Przychody z całokształtu działalności	886 780	1 029 168	1 475 349	1 729 789	2 380 237	2 943 080	4 520 256
	Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi	797 367	949 626	1 221 164	1 562 589	1 966 090	2 293 394	2 556 818
	Pozostałe przychody operacyjne	49 555	45 056	194 643	96 980	339 564	233 815	1 550 564
	zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	48	2 347	1 291	1 487	675	744	107 562
	dotacje	149	448	164	161	225	293	1 334
	inne przychody	49 358	42 261	193 189	95 332	338 664	232 778	1 441 668
	Przychody finansowe	39 858	34 486	59 542	70 220	74 583	415 871	412 874
	odsetki	27 254	26 345	40 626	47 199	49 398	73 071	104 269
	aktualizacja wartości inwestycji	2 912	5 283	6 985	11 396	14 126	39 134	285 561
2	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	849 927	986 205	1 433 365	1 723 994	2 266 615	2 780 953	4 187 281
	Koszty działalności operacyjnej	751 220	875 981	1 178 127	1 531 010	1 642 286	1 849 971	2 032 299
	amortyzacja	34 296	37 028	44 330	33 141	30 247	27 505	29 016
	zużycie materiałów i energii	25 479	28 575	36 786	42 554	39 118	44 259	44 287
	usługi obce	130 680	144 189	178 935	256 445	326 944	384 319	480 601
	podatki i opłaty	7 387	6 097	6 604	7 488	6 925	7 341	9 374
	wynagrodzenia	154 946	200 064	260 143	297 432	311 271	348 859	345 773
	ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	37 912	48 071	58 026	62 893	67 843	74 861	79 467
	pozostałe koszty rodzajowe	84 970	88 032	101 356	119 043	138 474	151 610	158 742
	koszty działalności podstawowej	275 550	323 925	491 933	712 013	721 465	811 183	886 745
	Pozostałe koszty operacyjne	95 124	102 951	245 315	186 666	620 570	926 912	1 363 217
	aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	38 542	48 155	55 050	75 934	432 935	679 295	1 200 932
	inne koszty operacyjne	56 094	54 277	189 542	109 921	186 438	246 510	165 530
	Koszty finansowe	3 583	7 273	9 923	6 318	3 759	4 070	791 766
	odsetki	2 299	5 419	6 114	3 682	2 718	2 975	4 085
	inne	959	1 592	2 905	2 581	813	451	497 203
3	Wynik ze sprzedaży	46 147	73 645	43 037	31 579	323 804	443 424	522 588
4	Wynik z działalności operacyjnej	578	15 750	-7 635	-58 107	42 798	-249 673	711 732
5	Wynik z działalności gospodarczej	36 853	42 963	41 984	5 794	113 622	162 128	331 012
6	Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	3	7	8	-58	-2	0	34
7	Wynik finansowy brutto	36 856	42 970	41 992	5 736	113 619	162 128	331 055
8	Podatek dochodowy	2 455	6 818	23 376	24 900	28 044	78 307	85 424
9	Wynik finansowy netto	34 400	36 152	18 616	-19 164	85 576	83 821	242 434

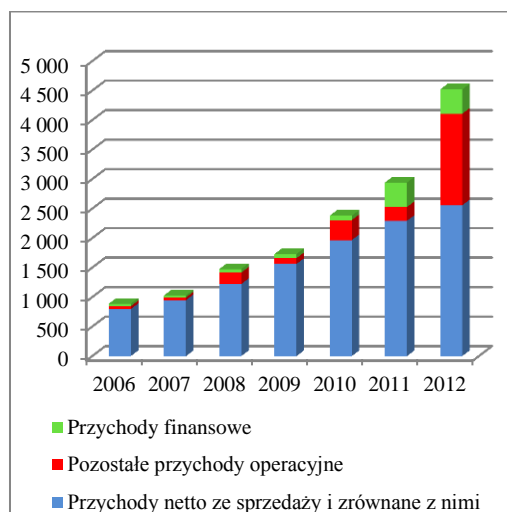
Przychody

W latach 2006-2012 widoczne są zmiany w strukturze przychodów kas. Przychody z działalności skok wykazywały tendencję rosnącą w całym analizowanym okresie. W kształtowaniu poziomu przychodów widoczna jest także coraz większa rola pozostałych przychodów operacyjnych, których udział wzrósł z poziomu 5,6% w 2006 r. do 34,3% w 2012 r.

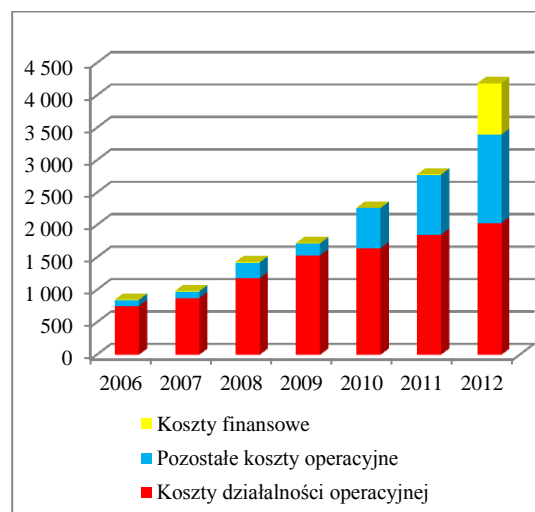
Koszty

Zmianie uległa także struktura kosztów. W analizowanym okresie przeważały koszty działalności operacyjnej, które stanowiły w 2006 r. około 90% kosztów z działalności, natomiast w 2012 r. obniżyły się do 48,5%. Największą zmianę w strukturze kosztów odnotowano w zakresie kosztów finansowych, które w 2006 r. stanowiły około 0,4% kosztów, a w 2012 r. 18,9%. Wzrost pozostałych kosztów operacyjnych związany był z wymogiem tworzenia odpisów aktualizujących.

Wykres 39 Struktura przychodów z całokształtu działalności SKOK w latach 2006-2012

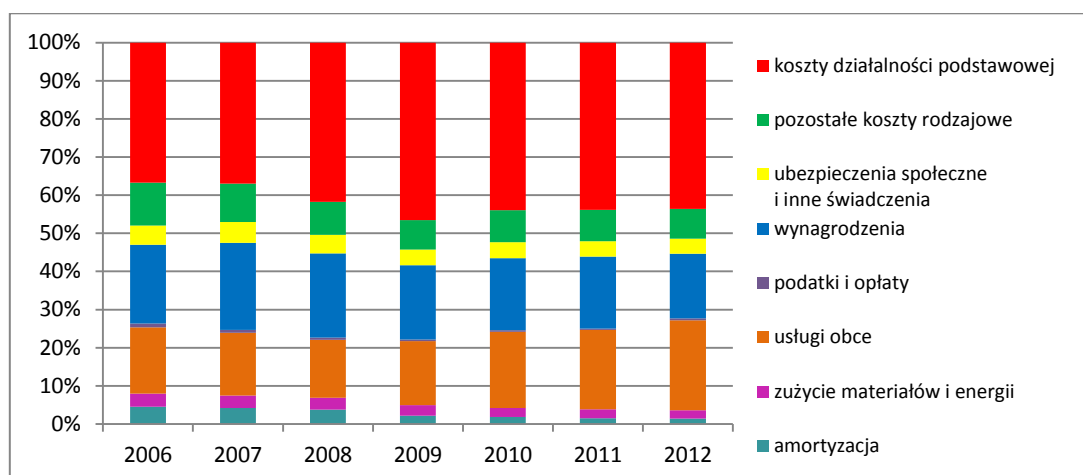

Wykres 40 Struktura kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności SKOK w latach 2006-2012

W analizowanym okresie na poziom kosztów w sektorze SKOK wpływ miały także koszty wynagrodzeń (z 20,6 % kosztów operacyjnych w 2006 r. obniżyły się do poziomu 17% w 2012 r.) oraz koszty usług obcych (z 17,4% w 2006 r. wzrosły do 23,6% w 2012 r.). Zmiany w zakresie struktury kosztów wynagrodzeń i kosztów usług obcych bezpośrednio związane były ze zmianą modelu biznesowego kas i decyzją o outsourcingu części usług do wydzielonych ze struktur SKOK spółek celowych.

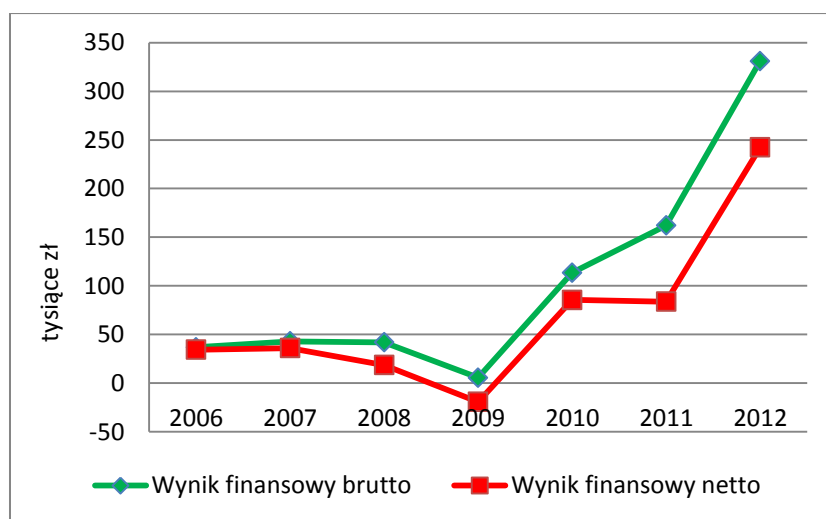
Wykres 41 Struktura kosztów działalności operacyjnej SKOK w latach 2006-2012

Wynik finansowy

W 2009 r. sektor SKOK odnotował stratę netto na poziomie 19,2 mln zł. W kolejnych latach kasy wykazywały dodatni wynik finansowy. W okresie 2 lat jego poziom wzrósł prawie 3-krotnie i osiągnął w 2012 r. wielkość 242,4 mln zł. Największy wpływ na wynik sektora skok w 2012 r. miały jednorazowe transakcje zbycia zorganizowanych części przedsiębiorstwa. Wartość dochodu z tych transakcji wyniosła ponad 380 mln zł.

Wykres 42 Wynik finansowy brutto i netto SKOK w latach 2006-2012

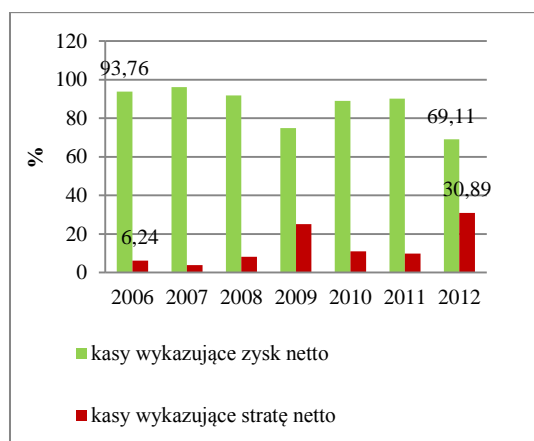

Na podstawie dostępnych danych za lata 2006-2012 można zaobserwować, że udział aktywów kas wykazujących zysk netto w aktywach sektora skok systematycznie malał z poziomu ponad 93% do 69%. Natomiast odwrotnie wygląda sytuacja z kasami wykazującymi stratę netto w latach 2006-2012. Udział aktywów tych kas w aktywach sektora skok rósł z poziomu niespełna 7% w roku 2006 do poziomu blisko 31% w 2012 r. Na koniec 2012 r. 28 kas wykazało straty z działalności.

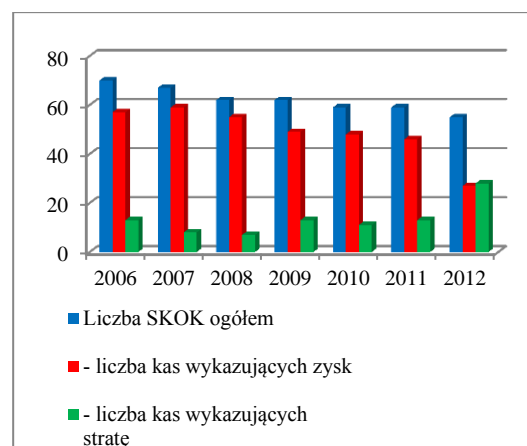
Tabela 22 Liczba skok wg uzyskanego wyniku finansowego netto - w latach 2006-2012

Lp.	Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba SKOK ogółem		70	67	62	62	59	59	55
Kasy wykazujące wynik dodatni (zysk netto)								
1	- liczba kas wykazujących zysk	57	59	55	49	48	46	27
	- udział w aktywach sektora	93,8%	96,2%	91,9%	75,0%	89,0%	90,2%	69,1%
	- łączna wartość zysku netto (w tys. zł)	38 052	38 228	42 203	35 670	219 949	109 547	470 487
Kasy wykazujące wynik ujemny (stratę netto)								
2	- liczba kas wykazujących stratę	13	8	7	13	11	13	28
	- udział w aktywach sektora	6,2%	3,8%	8,1%	25,0%	11,0%	9,8%	30,9%
	- łączna wartość strat netto (w tys. zł)	-3 651	-2 076	-23 587	-54 834	-134 374	-25 726	-228 053

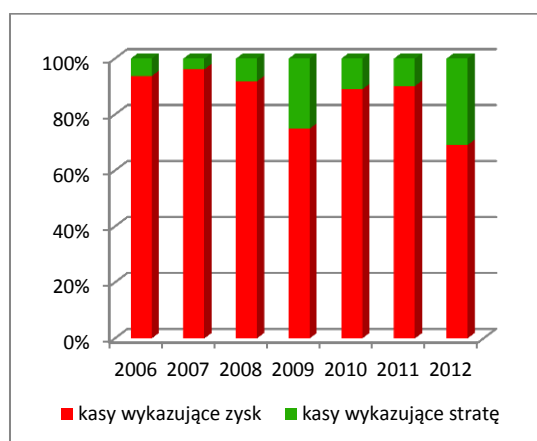
Wykres 43 Udział w aktywach kas wykazujących zysk i stratę w aktywach sektora skok

Wykres 44 Liczba SKOK wg uzyskanego wyniku finansowego netto

Wykres 45 Udział w aktywach sektora kas wg uzyskanego wyniku finansowego netto

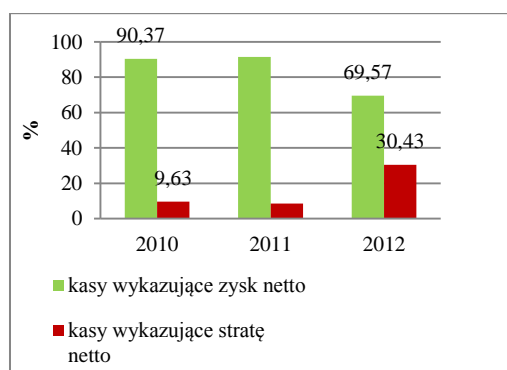

Z danych za lata 2010-2012 wynika, że udział kredytów kas wykazujących zysk netto w kredytach sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych obniżył się z ponad 90% w roku 2010 do niespełna 70% na koniec 2012 r.

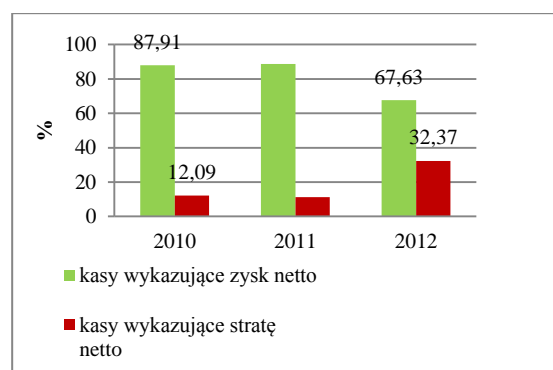
Tabela 23 Wartość udzielonych kredytów i depozytów w (stan na 31.12.2012 r.) - w tys. zł

	2010	2011	2012
Kredyty w sektorze skok	9 626 366	10 216 665	10 249 988
Kredyty kas wykazujących zysk netto	8 699 377	9 343 991	7 130 701
Kredyty kas wykazujących stratę netto	926 989	872 674	3 119 287
Udział kredytów kas wykazujących zysk netto w kredytach sektora skok (w %)	90,37	91,46	69,57
Udział kredytów kas wykazujących stratę netto w kredytach sektora skok (w %)	9,63	8,54	30,43
Depozyty w sektorze skok	13 241 182	14 700 602	15 729 978
Depozyty kas wykazujących zysk netto	11 640 005	13 041 789	10 638 934
Depozyty kas wykazujących stratę netto	1 601 177	1 658 813	5 091 044
Udział depozytów kas wykazujących zysk netto w depozytach sektora skok (w %)	87,91	88,72	67,63
Udział depozytów kas wykazujących stratę netto w depozytach sektora skok (w %)	12,09	11,28	32,37

Wykres 46 Udział w saldzie kredytowym kas wykazujących zysk i stratę w kredytach sektora skok

Wykres 47 Udział w depozytach kas wykazujących zysk i stratę w depozytach sektora skok

Z danych za lata 2010-2012 wynika, że udział depozytów kas wykazujących zysk netto w depozytach sektora skok obniżył się z ponad 87% w roku 2010 do niespełna 68% na koniec 2012 r.

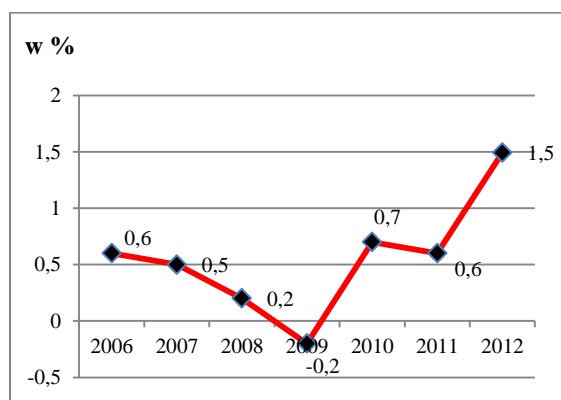
Tabela 24 Pozostałe wybrane miary efektywności sektora skok - w latach 2006-2012

Lp.	Wyszczególnienie/Wskaźnik	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	Wynik finansowy netto (w tys. zł)	34 400	36 152	18 616	-19 164	85 576	83 821	242 434
2	Wynik finansowy netto/średnie aktywa (ROA)	0,6%	0,5%	0,2%	-0,2%	0,7%	0,6%	1,5%
	Wynik finansowy netto/średnie fundusze podstawowe (ROE)	b.d.*	16,3%	7,2%	-6,3%	24,4%	16,8%	36,6%
	Koszty/dochody (C/I)	95,8%	95,8%	97,2%	99,7%	95,2%	94,5%	92,6%
3	Wynik z działalności kas (wynik ze sprzedaży)/średnie aktywa	0,84%	1,11%	0,53%	0,30%	2,52%	2,99%	3,22%
	- wynik odsetkowy/średnie aktywa	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	6,87%
	- wynik pozaodsetkowy (z tytułu opłat i prowizji)/średnie aktywa	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	3,30%

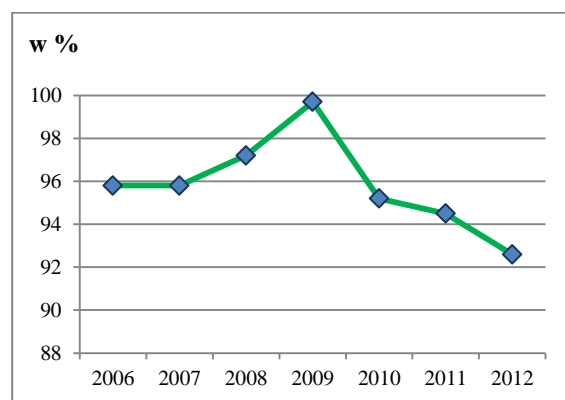
Lp.	Wyszczególnienie/Wskaźnik	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
4	Koszty działania kas (koszty działalności operacyjnej)/średnie aktywa	13,67%	13,18%	14,64%	14,52%	12,80%	12,49%	12,51%
	- pracownicze (ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia)/średnie aktywa	0,69%	0,72%	0,72%	0,60%	0,53%	0,51%	0,49%
	Koszty działania kas (koszty działalności operacyjnej)/wynik z działalności podstawowej (wynik ze sprzedaży)	1627,9%	1189,5%	2737,5%	4848,2%	507,2%	417,2%	388,9%
	Koszty działania kas (koszty działalności operacyjnej)/wynik z tytułu odsetek	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	182,16%
	Koszty działania kas (koszty działalności operacyjnej)/wynik pozaodsetkowy	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	379,01%
5	Aktywa na zatrudnionego (w mln zł)	1,07	1,16	1,33	1,47	1,80	1,89	2,77
	Koszty pracownicze na zatrudnionego (w tys. zł)	6,80	7,63	8,19	7,96	8,71	9,08	13,04
	Zysk brutto na zatrudnionego (w tys. zł)	6,61	6,82	5,93	0,73	14,59	19,67	54,31

*b.d. = brak danych – wynika z braku dostępu do niektórych danych sektora skok za lata 2006-2011

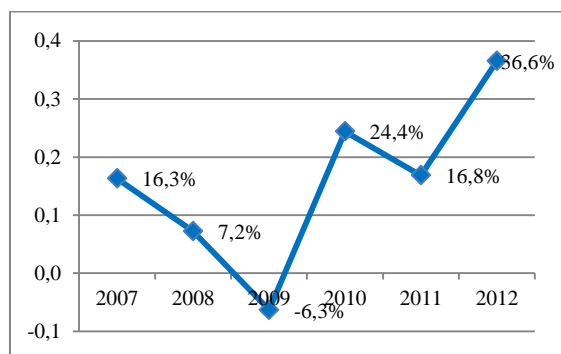
Wykres 48 Poziom ROA w sektorze SKOK w latach 2006-2012

Wykres 49 Wskaźnik koszty/dochody w sektorze SKOK w latach 2006-2012

Wykres 50 Poziom ROE w sektorze SKOK w latach 2007-2012 w %

Wykres 51 Zysk brutto na zatrudnionego w sektorze SKOK w latach 2006-2012 (w tys. zł)

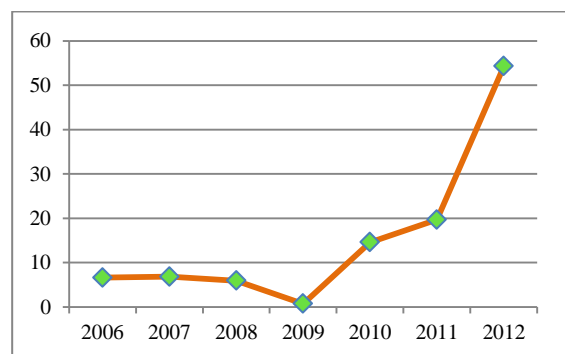

Tabela 25 Pozostałe wskaźniki rentowności

Wskaźnik	Poziom w SKOK 2012 r.
Przychody z kredytów/średnioroczny portfel kredytowy	19,3%
Koszty finansowe: odsetki od depozytów/średnioroczna wielkość depozytów	5,5%
Przychody z tytułu prowizji i opłat/ średnioroczny portfel kredytowy	5,5%
Przychody z inwestycji płynnych/średnioroczne inwestycje płynne	3,3%
Koszty operacyjne/aktywa ogółem	12,0%
Zysk brutto/aktywa ogółem	2,0%
Zysk netto/aktywa ogółem	1,4%

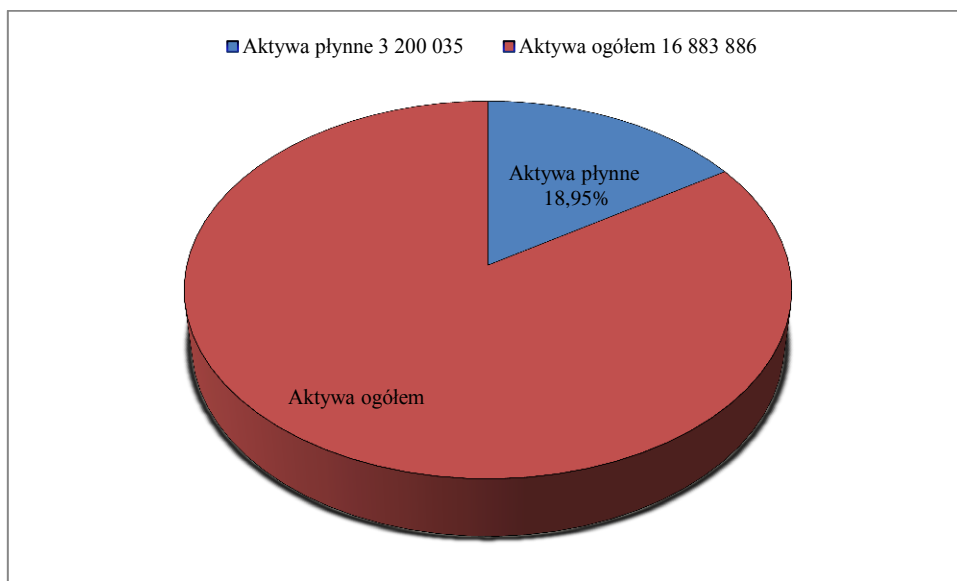
Rozdział 10 VII Główne obszary ryzyka

Ryzyko płynności:

Na podstawie art. 38 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, kasy zobowiązane są do utrzymywania 10% aktywów kasy w postaci rezerwy płynnej zgromadzonej w formie gotówki lub innych form ustalonych przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Aktywa płynne utrzymywane przez kasy wg stanu na koniec 2012 r. wyniosły 3,2 mld zł i stanowiły blisko 19% łącznej wartości aktywów kas.

Wykres 52 Procentowy udział aktywów płynnych do aktywów ogółem wg stanu na 31.12.2012 r.

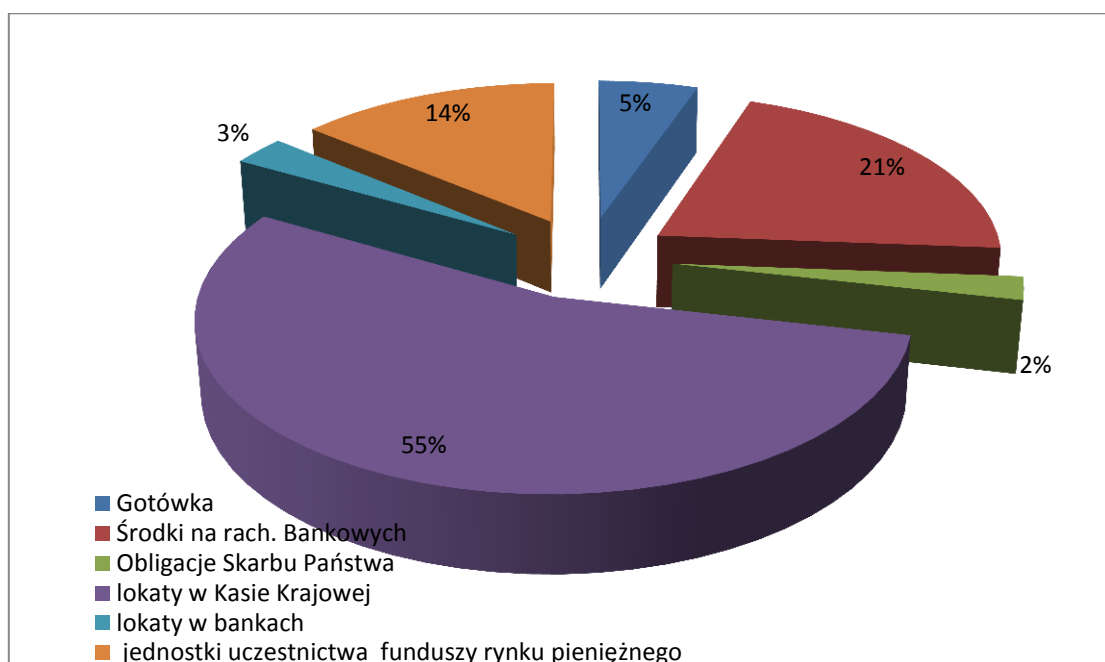
Kasy największą część środków płynnych lokowały w Kasie Krajowej oraz na bieżących rachunkach bankowych. Niewielką część gromadziły jako lokaty w bankach oraz obligacje Skarbu Państwa.

Głównym źródłem finansowania działalności kas są pozyskiwane depozyty. Kasy mają także możliwość uzyskania wsparcia płynnościowego z Kasy Krajowej w formie kredytów płynnościowych. Ze względu na strukturę finansowania, kasy utrzymywały nadwyżkę środków płynnych.

Tabela 26 Wartość zgromadzonych środków płynnych przez kasy na 31.12.2012 r. - w tys. zł

Rodzaj	Wartość
Gotówka	169 577,1
Środki na rachunkach bankowych	669 346,8
Obligacje Skarbu Państwa	71 963,4
Lokaty w Kasie Krajowej	1 752 162,8
Lokaty w bankach	91 492,4
Jednostki uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego	445 452,5

Wykres 53 Struktura środków płynnych kas - stan na 31.12. 2012 r.

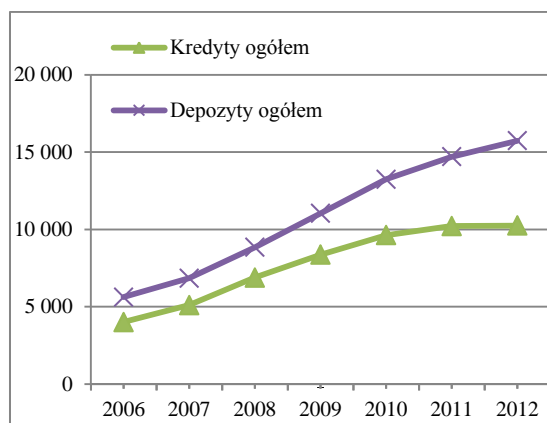
W kasach występuje różnica pomiędzy portfelem udzielonych kredytów a pozyskanych z rynku depozytów. Relacja kredytów do depozytów po uzyskaniu maksimum w roku 2008 stale spada, przy czym w 2012 r. głównie z uwagi na sprzedaż części portfela kredytowego w zamian za papiery dłużne.

Tabela 27 Relacja kredytów do depozytów ogółem w tys. zł⁹

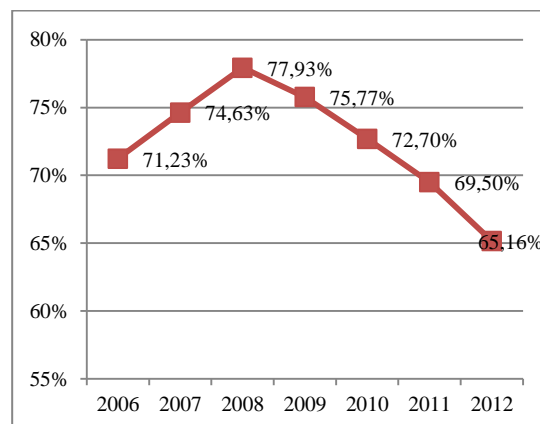
Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kredyty ogółem	3 999 639	5 100 725	6 884 884	8 357 389	9 626 366	10 216 665	10 249 988
pożyczki do 12 miesięcy włącznie	858 022	1 391 332	1 685 785	1 955 128	2 191 379	3 958 410	2 655 253
pożyczki powyżej 12 miesięcy	3 141 617	3 709 393	5 199 099	6 402 261	7 434 987	6 258 255	7 594 735
Depozyty ogółem	5 615 167	6 834 983	8 834 859	11 029 342	13 241 182	14 700 602	15 729 978
depozyty do 12 miesięcy włącznie	5 121 097	6 289 462	8 383 339	10 603 157	12 717 641	14 108 172	14 920 685
depozyty powyżej 12 miesięcy	494 070	545 521	451 520	444 965	523 541	592 430	809 293
Stosunek kredytów do depozytów	71,23%	74,63%	77,93%	75,77%	72,70%	69,50%	65,16%

⁹ Na podstawie danych GUS oraz danych przekazanych przez kasy za rok 2012.

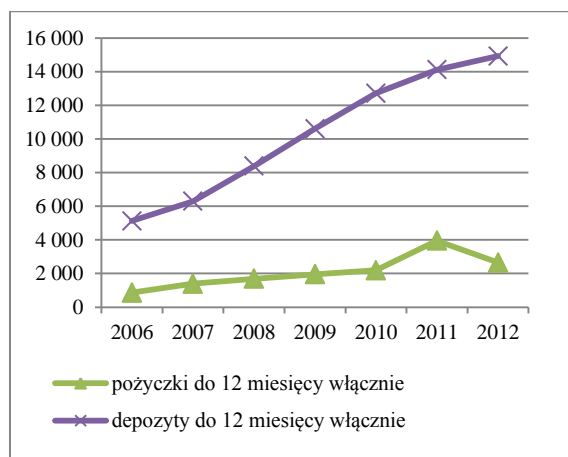
Wykres 54 Relacja kredytów do depozytów ogółem w mln zł

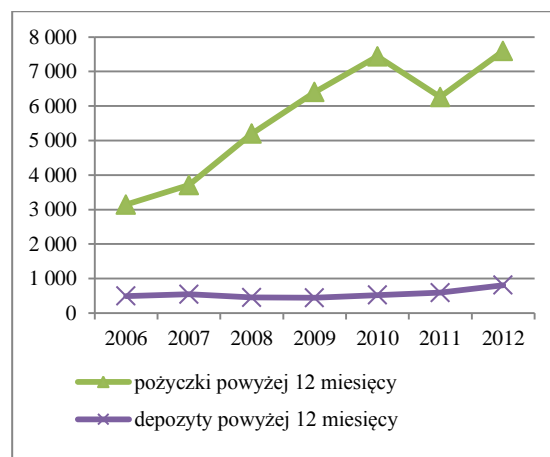
Wykres 55 Relacja kredytów do depozytów ogółem (w %)

Wykres 56 Relacja kredytów do depozytów (do 12 miesięcy) w mln zł

Wykres 57 Relacja kredytów do depozytów (powyżej 12 miesięcy) w mln zł

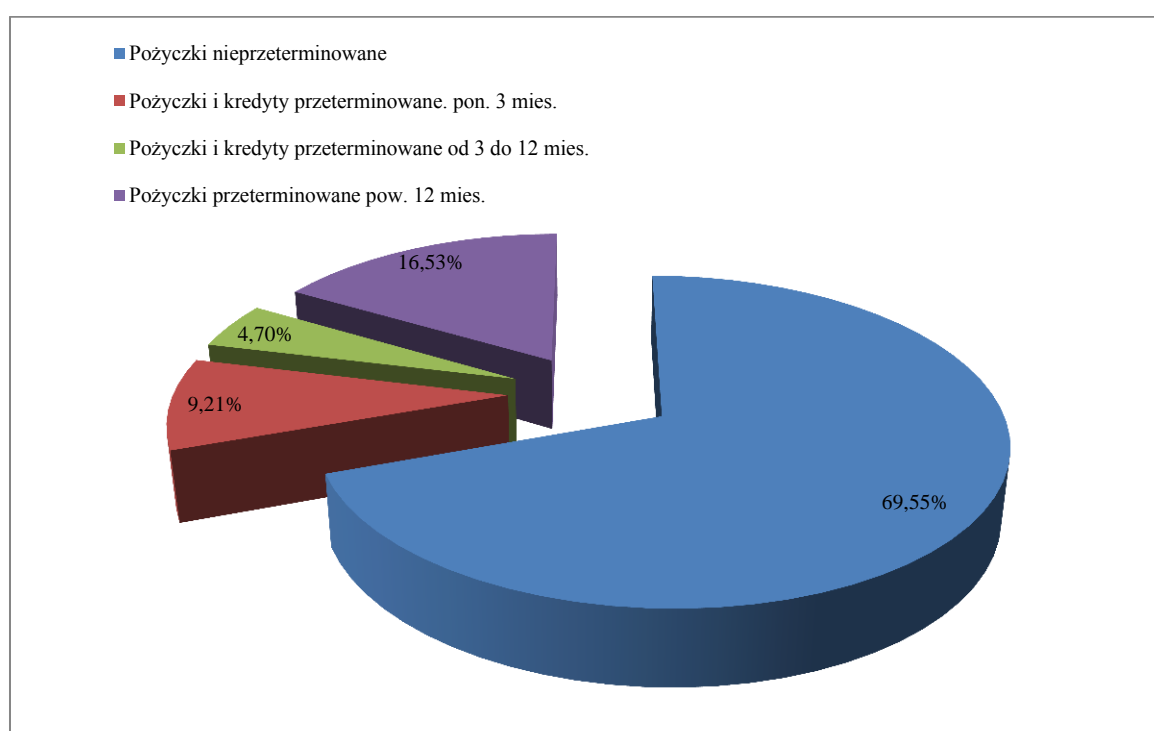
Ryzyko kredytowe:

Wartość kredytów przeterminowanych (bez uwzględnienia odpisów aktualizujących) na koniec 2012 r. wyniosła 3,7 mld zł, z czego 2 mld zł stanowiły kredyty, których okres przeterminowania wynosił powyżej 12 miesięcy. Wpływ na wartość kredytów przeterminowanych w portfelu kas miała transakcja zbycia części przeterminowanych wierzytelności w zamian za skrypty dłużne. W celu zabezpieczenia ryzyka kredytowego kasy utworzyły odpisy aktualizujące należności w wysokości 1,9 mld zł.

Tabela 28 Kredyty i pożyczki ze stwierdzoną utratą wartości na 31.12.2012 r.

	Wartość	Udział
Pożyczki i kredyty brutto	12 116 463,8	100%
Pożyczki nieprzeterminowane	8 427 584,9	69,55%
Pożyczki przeterminowane	3 688 878,9	30,45%
Pożyczki i kredyty przeterminowane pon. 3 mies.	1 116 522,2	9,21%
Pożyczki i kredyty przeterminowane od 3 do 12 mies.	569 464,1	4,70%
Pożyczki przeterminowane pow. 12 mies.	2 002 892,5	16,53%
Odpis aktualizujący utworzony	1 866 475,7	x

Wykres 58 Udział pożyczek i kredytów z utratą wartości w całym portfelu kredytowym na 31.12.2012 r.

Kredyty i pożyczki przeterminowane na koniec 2012 r. stanowiły 30% wartości portfela kredytowego.

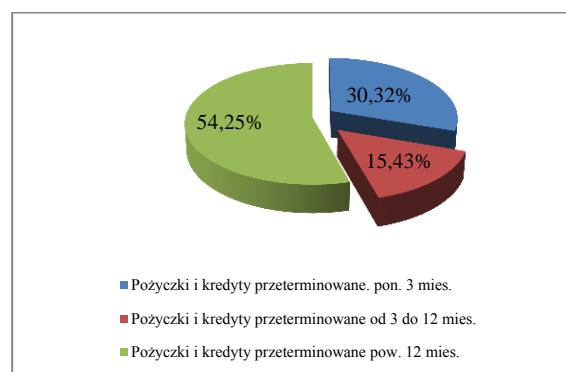
Na jakość portfela kredytowego kas zwracał uwagę Bank Światowy w swoim raporcie wydanym w roku 2010¹⁰, dotyczącym sektora skok. Sytuacja kas od tamtego czasu uległa pogorszeniu.

¹⁰ http://siteresources.worldbank.org/POLANDEXTN/Resources/SKOK_report.pdf

Tabela 29 Kredyty i pożyczki przeterminowane w podziale na okres przeterminowania - w tys. zł

Wyszczególnienie	Wartość	Udział
Pożyczki i kredyty przeterminowane pon. 3 mies.	1 119 143	30,32%
Pożyczki i kredyty przeterminowane od 3 do 12 mies.	569 464	15,43%
Pożyczki i kredyty przeterminowane pow. 12 mies.	2 002 892	54,25%
Pożyczki i kredyty przeterminowane ogółem	3 691 500	100%

Wykres 59 Udział pożyczek i kredytów przeterminowanych w podziale na okresy przeterminowania

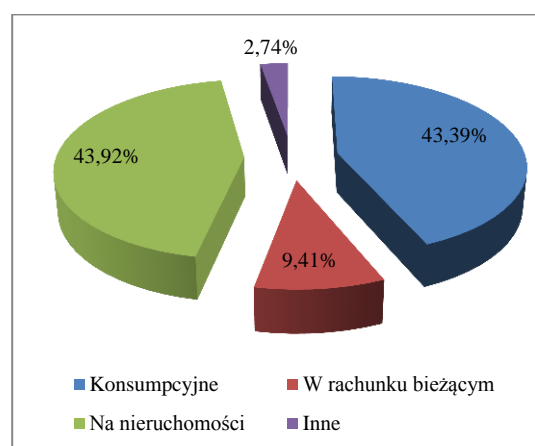

W ujęciu strukturalnym portfela kredytowego przeterminowanego pożyczki i kredyty konsumpcyjne, jak i na nieruchomości - stanowią odpowiednio 43,39% i 43,92% wartości portfela kredytów przeterminowanych.

Tabela 30 Struktura kredytów przeterminowanych w podziale na rodzaje wg stanu na 31.12.2012 r. – w tys. zł

Wyszczególnienie	Wielkość	Udział % w portfelu kredytów zagrożonych
Konsumpcyjne	1 601 612	43,39%
W rachunku bieżącym	347 479	9,41%
Na nieruchomości	1 621 151	43,92%
Inne	101 062	2,74%
Suma kredytów przeterminowanych	3 691 500	100,00%

Wykres 60 Udział poszczególnych rodzajów kredytów przeterminowanych (wg stanu na 31.12.2012 r.)

Biorąc pod uwagę podmiotowy podział pożyczek i kredytów przeterminowanych, największy udział (95,56%) stanowią kredyty udzielone osobom fizycznym. Wynika to głównie z dotychczasowych ograniczeń ustawowych dotyczących zasad działania kas, w tym ograniczenia możliwości uzyskania członkostwa wyłącznie przez osoby fizyczne.

Tabela 31 Struktura kredytów przeterminowanych w podziale podmiotowym (wg stanu na 31.12.2012 r.)

Wyszczególnienie kredytów przeterminowanych w podziale na podmioty	Kredyty i pożyczki przeterminowane ogółem (tys. zł.)	Udział % w portfelu kredytów przeterminowanych
Małe i średnie przedsiębiorstwa	57 791	1,54%
Przedsiębiorcy indywidualni	102 332	2,73%
Osoby prywatne	3 579 228	95,56%
Rolnicy indywidualni	5 197	0,14%
Inne	864	0,02%
Pożyczki i kredyty przeterminowane ogółem	3 745 412	100,00%

W swoim założeniu kasy miały obsługiwać wyłącznie członków, których znają i którzy wywodzą się z tej samej społeczności. Dynamiczny rozwój kas doprowadził do sytuacji, w której niektóre kasy obsługują po kilkaset tysięcy członków z różnych środowisk, praktycznie niepołączonych więziami (zawodową, środowiskową). Inaczej sytuacja kształtuje się w małych kasach, w których zachowane zostały zasady istnienia więzi pomiędzy członkami. W tych kasach sytuacja na tle całego systemu skok jest najlepsza.

Pozyskiwana przez kasy duża liczba nowych członków, brak dostatecznej wiedzy na temat historii kredytowej tych osób, udzielanie pożyczek bez dostatecznego zabezpieczenia lub bez oceny zdolności kredytowej kredytobiorcy, może wpływać na wielkość portfela kredytów przeterminowanych.

Jakość portfela kredytowego a saldo odpisów aktualizujących na pożyczki i kredyty przeterminowane

W dniu 30 grudnia 2011 r. zostało wydane rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości skok. Główną zmianą wprowadzoną przez to rozporządzenie było określenie jednolitych zasad tworzenia odpisów aktualizujących należności przeterminowane przez skok. Zgodnie z § 4 rozporządzenia, w rachunkowości kasy powinny zostać uwzględnione w szczególności zasady dokonywania odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu udzielonych pożyczek i kredytów, w tym naliczonych, lecz niezapłaconych odsetek (podstawa dokonywania odpisów) w wysokości:

- co najmniej 35% podstawy dokonywania odpisów w przypadku, w którym ustalony przez kasę termin spłaty co najmniej jednej z rat pożyczki, kredytu lub odsetek został przekroczony o trzy miesiące i nie przekracza dwunastu miesięcy;
- 100% podstawy dokonywania odpisów w przypadku, w którym ustalony przez kasę termin spłaty co najmniej jednej z rat pożyczki, kredytu lub odsetek został przekroczony o dwanaście miesięcy.

Ponadto odpisy aktualizujące wartość udzielonych należności z tytułu pożyczek i kredytów pomniejsza się odpowiednio do:

- zmniejszenia się podstawy dokonywania odpisów;
- wzrostu wartości zabezpieczenia pomniejszającego podstawę dokonywania odpisów.

Jednocześnie należności z tytułu udzielonych pożyczek i kredytów, w tym naliczonych, lecz niezapłaconych odsetek, umorzone, przedawnione lub nieściągalne spisane w straty zmniejszają dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość.

Wydane przez Ministra Finansów rozporządzenie ustalające zasady tworzenia odpisów aktualizujących odpowiada wytycznym WOCCU (Światowej Rady Związków Kredytowych) zrzeszającej unie kredytowe działające na całym świecie, do której należą także polskie skok. Podobne rozwiązania w zakresie tworzenia odpisów funkcjonują także w innych krajach europejskich (m.in. w Wielkiej Brytanii), a także w uniach kredytowych działających na innych kontynentach.

Wartość odpisów aktualizujących pożyczki i kredyty przeterminowane w kasach na koniec 2012 r. wynosiła 1 866 476 zł, co stanowi ok. 50% portfela kredytów przeterminowanych. Z uwagi na fakt utworzenia odpisów w wysokości niezgodnej z rozporządzeniem Ministra Finansów (co wynikało bezpośrednio z raportów z audytów zewnętrznych), wartość ta może ulec zmianie po dokonaniu wszystkich odpisów na przeterminowane kredyty i pożyczki zgodnie z ww. rozporządzeniem. Utworzenie dodatkowych odpisów w sposób zgodny z interpretacją przepisów prawa bilansowego wydaną przez Ministerstwo Finansów (do stosowania której biegli zostali zobowiązani przez KNA i KiBR) będzie miało bezpośredni wpływ na ich wynik finansowy oraz wysokość funduszy własnych.

Podkreślić należy, iż w latach wcześniejszych biegli rewidenci zwracali uwagę na problem niedoszacowania odpisów aktualizujących w kasach, zgłaszając liczne zastrzeżenia do jakości sporządzanych przez kasy sprawozdań finansowych. Zgodnie z danymi pochodzącymi z opinii do sprawozdań finansowych kas w roku 2011 biegli wyszacowali wartość niedoszacowanych odpisów aktualizacyjnych na co najmniej 135 mln zł.

Wycena skryptów dłużnych

Z raportów biegłych rewidentów przeprowadzających badania na podstawie art. 87 ustawy o skok z 2009 r. wynika, że łącznie 26 kas dokonało w 2012 r. sprzedaży wierzytelności w zamian za papiery wartościowe, których wartość jest zazwyczaj wprost powiązana z zakładanymi przychodami z tytułu egzekucji sprzedanych wierzytelności. Wartość tych papierów jest więc związana z jakością sprzedanych wierzytelności, co oznacza że ryzyko z nimi związane nadal obciąża kasy. Większość kas dokonała sprzedaży wierzytelności do utworzonej w tym celu spółki w Luxemburgu, oraz do innych podmiotów w większości działających w Polsce. W jednym przypadku wierzytelności sprzedane zostały do podmiotu działającego na Cyprze.

Według danych na koniec 2012 r., wartość skryptów dłużnych uzyskanych przez kasy w zamian za odsprzedane przeterminowane wierzytelności wynosi 1 207 357 956 zł i stanowi 7% wartości aktywów ogółem.

Tabela 32 Wartość skryptów dłużnych w tys. zł

wg danych na koniec grudnia 2012 r.		% udział do aktywów ogółem
Wartość skryptów dłużnych	1 207 357,9	7%
Aktywa ogółem	16 883 922,0	

Wykres 61 Udział skryptów dłużnych w aktywach ogółem (stan na 31 grudnia 2012 r.)

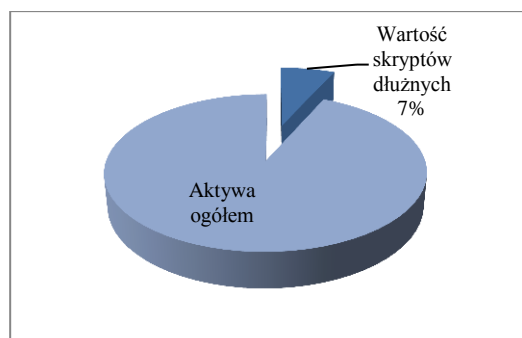
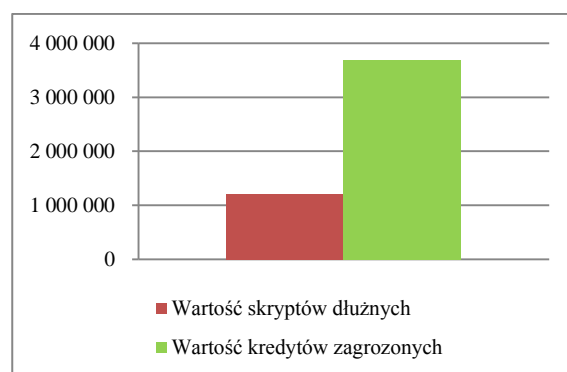

Tabela 33 Relacja skryptów dłużnych do kredytów zagrożonych (stan na 31.12.2012 r.) w tys. zł

wg danych na koniec grudnia 2012 r.		Procent o jaki może wzrosnąć wartość kredytów zagrożonych
Wartość skryptów dłużnych	1 207 357,9	33%
Wartość kredytów zagrożonych	3 691 500,1	

Wykres 62 Relacja skryptów dłużnych do kredytów zagrożonych (stan na 31.12.2012 r.)

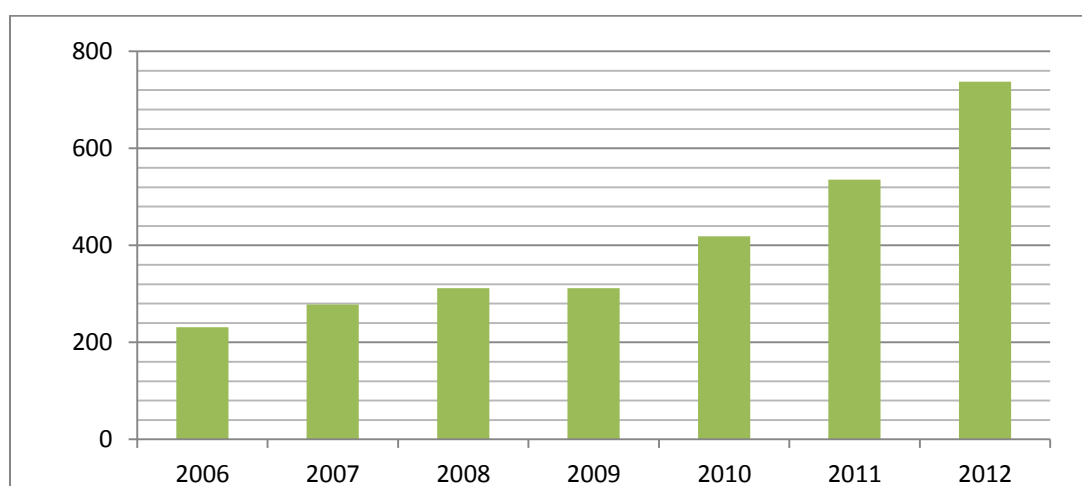
Adekwatność kapitałowa

Jak wynika z przedstawionych przez kasy danych, dynamika roczna wzrostu funduszy własnych wynosi średnio 30%. W 2009 r. nastąpił spadek funduszy własnych w stosunku do 2008 r. o 0,16%. Natomiast wzrost funduszy własnych w 2012 r. względem 2006 r. wstępnie wynosi 219%.

Tabela 34 Wysokość funduszy własnych dla systemu skok w latach 2006 – 2012 w tys. zł¹¹

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kapitał (fundusz) własny	231 061	278 262	312 129	311 634	418 596	535 621	737 324

Wykres 63 Wysokość funduszy własnych dla systemu skok w latach 2006 – 2012 w mln zł

Ustawa o skok z 2009 r. zdefiniowała także w sposób jednoznaczny, które pozycje bilansowe można zaliczyć do funduszy własnych. Zgodnie z art. 24 tej ustawy, do funduszy własnych kasy zalicza się:

¹¹ Opracowanie na podstawie danych GUS oraz danych przekazanych przez kasy na koniec 2012 r.

- 1) fundusz udziałowy
- 2) fundusz zasobowy
- 3) za zgodą KNF, środki otrzymane z Kasy Krajowej z tytułu kredytów stabilizacyjnych.

Fundusze własne pomniejszane są natomiast o:

- 1) stratę z lat ubiegłych
- 2) stratę w trakcie zatwierdzania
- 3) stratę bieżącego okresu.

Do funduszy własnych nie jest zaliczany zatem zysk bieżący kasy. Biorąc pod uwagę wyłącznie fundusze własne zdefiniowane w ustawie o skok, w roku 2012 wartość funduszy własnych kas obniżyłaby się do kwoty 278,4 mln zł.

Tabela 35 Wysokość funduszy własnych kas wg wartości stan na 31.12.2012 r. - w tys. zł

Wyszczególnienie	ujemne fundusze własne	fundusze własne od 0 do 1 mln	fundusze własne od 1 mln do 5 mln	fundusze własne od 5 do 10 mln	fundusze własne powyżej 10 mln
Liczba kas	6	14	21	9	5
Wartość funduszy własnych w przedziałach	-349 966	7 501	81 509	60 810	508 093
Łącznie fundusze własne	278 431				

Wykres 64 Struktura kas względem wysokości funduszy własnych wg stanu na 31.12.2012 r.

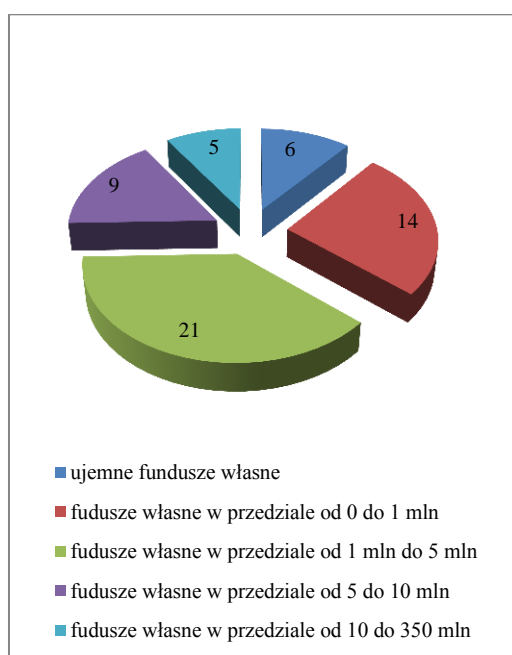
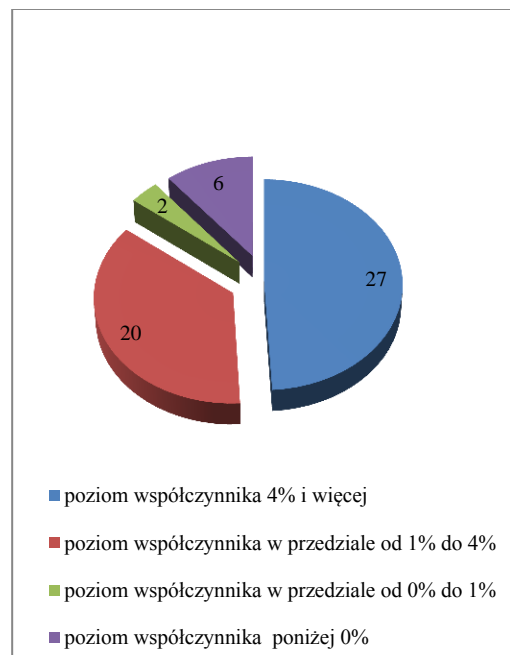

Tabela 36 Wartość funduszy własnych wg współczynnika wypłacalności

Wyszczególnienie	ujemne fundusze własne	Współczynnik 0-1%	Współczynnik 1-4%	Współczynnik pow. 4%
Liczba kas	6	2	20	27
Wartość funduszy własnych w poszczególnych przedziałach	-349 966	2 782	103 537	520 026
Łącznie fundusze własne	278 431			

Wykres 65 Współczynnik wypłacalności kas wg stanu na 31.12.2012 r.

Największa grupa (21 kas) posiada fundusze własne w przedziale od 1 mln zł do 5 mln zł. W kasach tych wartość funduszy własnych wynosi łącznie 81 509 tys. zł. Na koniec 2012 r. 6

kas wykazało ujemne fundusze własne, kwota niedoboru funduszy w tych kasach wynosi 349 966 tys. zł.

Pięć kas (wykazujących fundusze własne powyżej 10 mln zł) posiada łączną ich wartość w wysokości 508 093 tys. zł. Udział aktywów tych kas stanowi w sektorze skok 63,9 %.

W świetle dotychczas przekazanych sprawozdań finansowych na koniec 2012 roku, 27 kas wykazało współczynnik wypłacalności wyższy niż 4%.

Tabela 37 Struktura Kas wg wysokości współczynnika wypłacalności - stan na 31.12.2012 r.

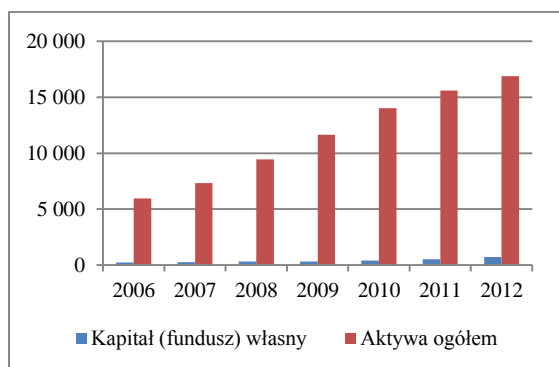
Wyszczególnienie	poziom współczynnika 4% i więcej	poziom współczynnika w przedziale od 4% do 1%	poziom współczynnika w przedziale od 1% do 0%	poziom współczynnika poniżej 0%
Liczba kas	27	20	2	6
Suma aktywów (w tys. zł)	10 225 751	3 660 879	515 536	2 482 176
% udział w poszczególnych przedziałach	49%	36%	4%	11%
Suma depozytów (w tys. zł)	9 150 521,1	3 427 585,4	503 602,5	2 637 487,1
Kredyty i pożyczki (brutto w tys. zł)	7 402 546,3	2 274 395,3	341 973,1	2 097 549,1
Odpis aktualizujący	1 124 529,2	239 736,5	7 378,7	494 831,3

Powyższe oznacza, że wg stanu na 31.12.2012 r. 28 kas nie osiągnęło współczynnika wypłacalności na poziomie co najmniej 4%, przy czym w 8 kasach stanowiących 15 % całego systemu, współczynnik wypłacalności wynosił poniżej 1%, a w 6 kasach był on ujemny.

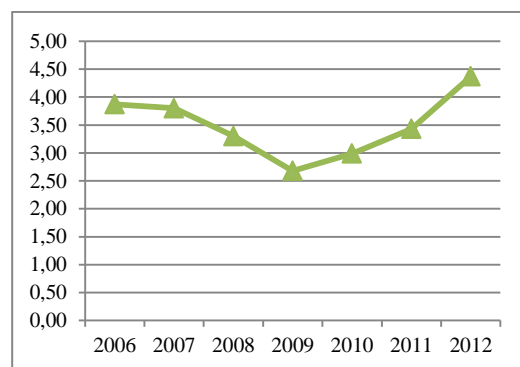
Tabela 38 Wymóg kapitałowy dla systemu skok w latach 2006 – 2012

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kapitał (fundusz) własny	231 061	278 262	312 129	311 634	418 596	535 621	737 324
Aktywa ogółem	5 969 789	7 324 988	9 446 921	11 637 339	14 014 363	15 598 200	16 883 922
	w %						
Wymóg kapitałowy (fundusze własne do aktywów ogółem)	3,87	3,80	3,30	2,68	2,99	3,43	4,37

Wykres 66 Relacja funduszy własnych do aktywów ogółem w systemie skok w latach 2006 – 2012

Wykres 67 Wskaźnik kapitałowy dla systemu skok w latach 2006 – 2012

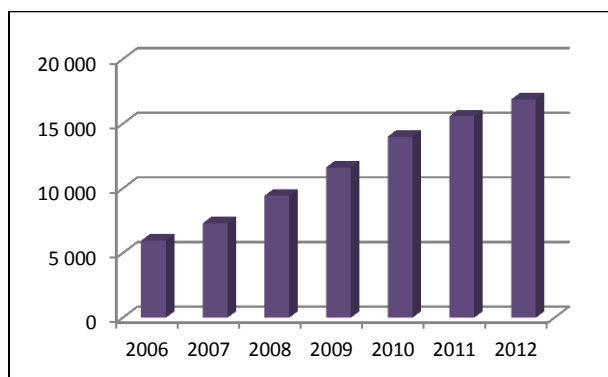

Rozdział 11 Wybrane dane charakteryzujące sytuację w sektorze skok w latach 2006-2012

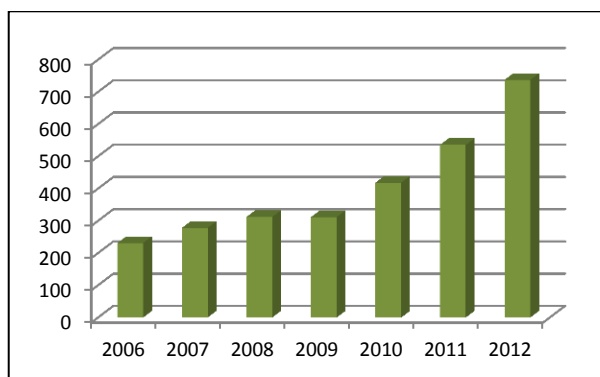
Tabela 39 Wybrane charakterystyki sektora skok w latach 2006-2012 (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	Suma bilansowa	5 969 789	7 324 988	9 446 921	11 637 339	14 014 363	15 598 200	16 883 922
2	Wybrane pozycje rachunku zysków i strat							
	Wynik ze sprzedaży	46 147	73 645	43 037	31 579	323804	443 424	522 588
	Wynik z działalności operacyjnej	578	15 750	-7 635	-58 107	42798	-249 673	711 732
	Wynik z działalności gospodarczej	36 853	42 963	41 984	5 794	113622	162 128	331 012
	Wynik finansowy netto	34 400	36 152	18 616	-19 164	85576	83 821	242 434
3	Wybrane pozycje bilansu							
	Aktywa trwałe	482 173	567 519	760 555	777 478	1 079 010	1 629 183	10 932 197
	Aktywa obrotowe	5 487 616	6 757 469	8 686 366	10 859 861	12 935 353	13 969 018	5 951 689
	Wartość pożyczek udzielonych członkom przez SKOK ogółem	3 999 639	5 100 725	6 884 884	8 357 389	9 626 366	10 216 665	10 249 988
	Kapitał (fundusz) własny	231 061	278 262	312 129	311 634	418 596	535 621	737 324
	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	5 738 728	7 046 726	9 134 792	11 325 704	13 595 768	15 062 579	16 090 141
	Depozyty ogółem	5 615 167	6 834 983	8 834 859	11 029 342	13 241 182	14 700 602	15 729 978
4	Adekwatność kapitałowa SKOK (w tys. zł)							
	Fundusze własne według ustawy o skok	231 061	278 262	312 129	311 634	418 596	535 621	737 324
	Wymóg kapitałowy zgodnie z uchwałą KSKOK	238 792	293 000	377 877	465 494	560 575	623 928	675 357
	Niedobór/nadwyżka funduszy własnych nad wymogiem	-7 731	-14 738	-65 748	-153 860	-141 979	-88 307	61 967
	Współczynnik wypłacalności (fundusze własne do aktywów)	3,9%	3,8%	3,3%	2,7%	3,0%	3,4%	4,4%

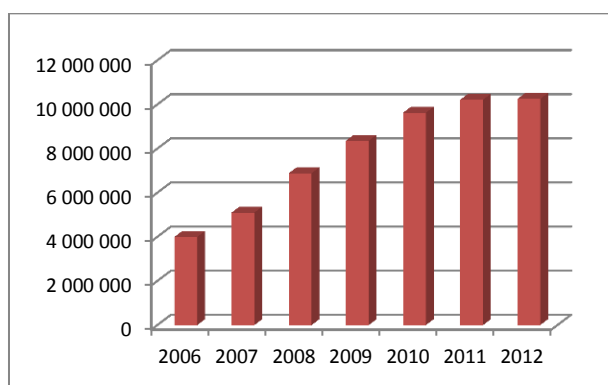
Wykres 68 Suma bilansowa SKOK (w tys. zł)

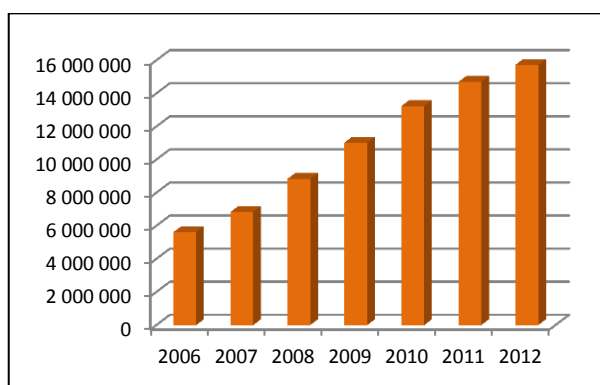
Wykres 69 Kapitał (fundusz) własny SKOK (tys. zł)

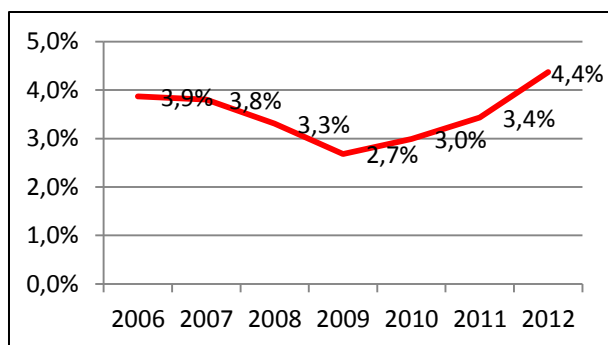
Wykres 70 Pożyczki i kredyty (brutto w tys. zł)

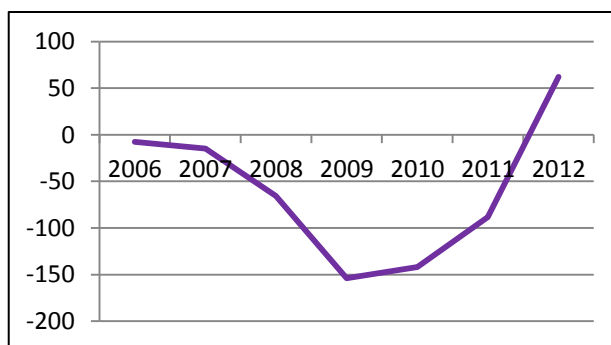
Wykres 71 Wartość depozytów SKOK ogółem w latach 2006-2012 (tys. zł)

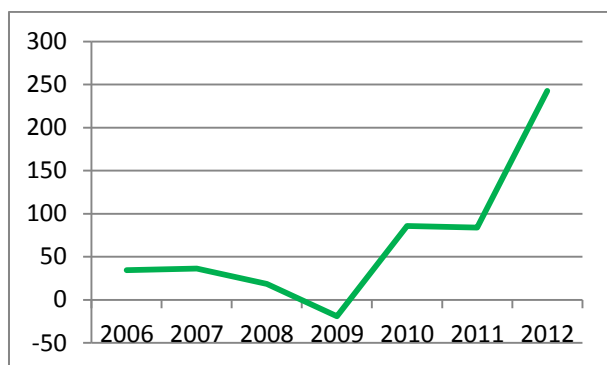
Wykres 72 Współczynnik wypłacalności w sektorze SKOK

Wykres 73 Niedobór/nadwyżka funduszy własnych nad wymogiem kapitałowym w sektorze SKOK (w tys. zł)

Wykres 74 Wynik finansowy netto SKOK (w tys. zł)

Wykres 75 Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK (w tys. zł)

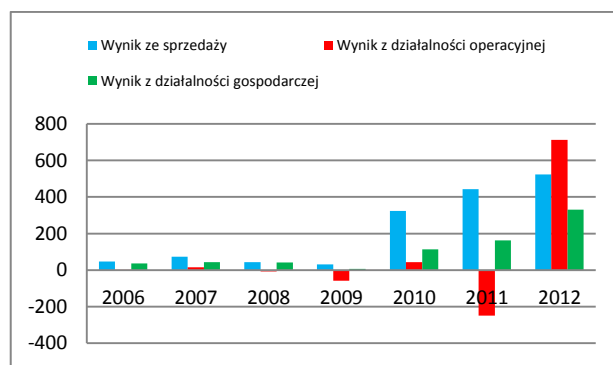
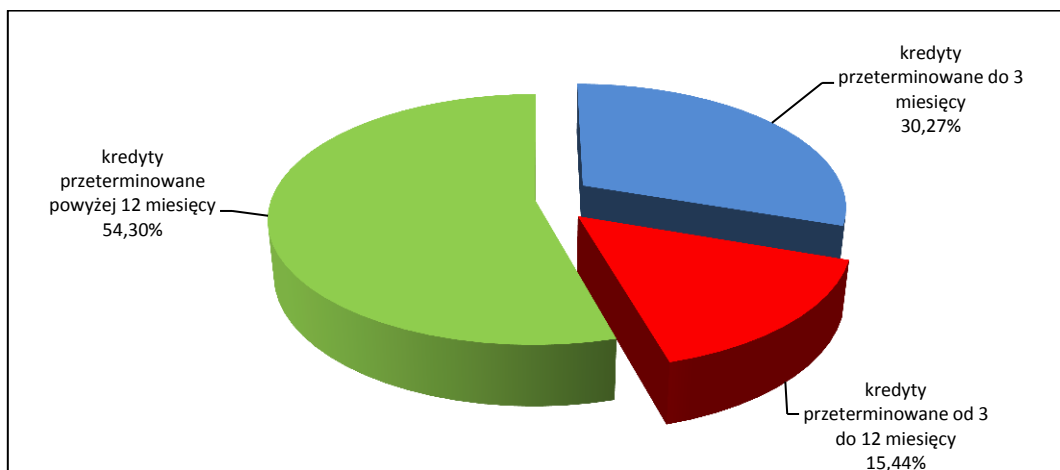

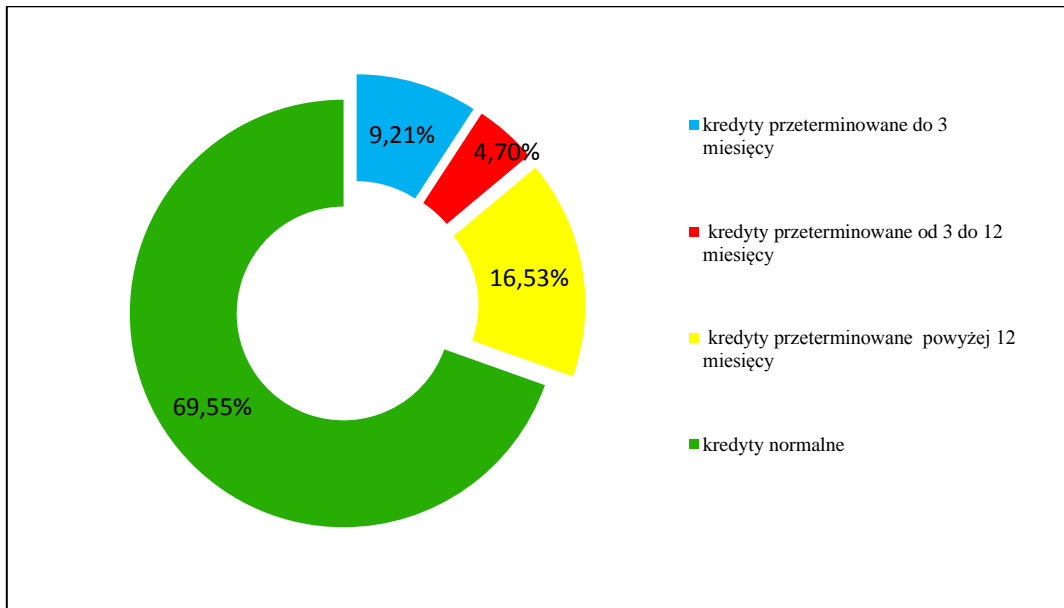
Tabela 40 Kredyty zagrożone (przeteterminowane) w SKOK stan na 31.12.2012 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	2012 r.	
		Wartość	Udział w portfelu kredytowym
1	Kredyty zagrożone ogółem (wartość bilansowa brutto), w tym:	3 688 879	30,45%
a)	- kredyty przeterminowane do 3 miesięcy	1 116 522	9,21%
b)	- kredyty przeterminowane od 3 do 12 miesięcy	569 464	4,70%
c)	- kredyty przeterminowane powyżej 12 miesięcy	2 002 893	16,53%
2	Utworzony odpis aktualizacyjny	1 866 476	-

Wykres 76 Struktura kredytów przeterminowanych w SKOK - stan na 31.12.2012 r.

Wykres 77 Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem w SKOK - stan na 31.12.2012 r.

Rozdział 12 Spis tabel i wykresów

Spis tabel

Tabela 1	Struktura finansowania funduszu stabilizacyjnego Kasy Krajowej (dane w tys. zł)	10
Tabela 2	Struktura wykorzystania środków funduszu stabilizacyjnego na koniec 2012 r. (dane w tys. zł)	10
Tabela 3	Wartość udzielonych promes kredytu stabilizacyjnego na koniec 2012 r. (dane w tys. zł)	11
Tabela 4	Liczba kas oraz liczba ich oddziałów (stan na 31.12.2012 r.)	16
Tabela 5	Liczba członków kas (stan na 31.12.2012 r. wg. danych GUS oraz danych sprawozdawczych przekazanych przez kasy)	17
Tabela 6	Udział największych kas w sektorze skok (stan na 31.12. 2012 r.) - w tys. zł	18
Tabela 7	Podstawowe dane sektora bankowego i skok (stan na 31.12.2012 r.) - w tys. zł	19
Tabela 8	Porównanie działalności kas z sektorem banków spółdzielczych	21
Tabela 9	Dane wg stanu na 31.12.2012 r. - w tys. zł	21
Tabela 10	Wartość pożyczek udzielonych członkom przez SKOK ogółem (w tys. zł)	23
Tabela 11	Struktura portfela kredytowego (ujęcie podmiotowe) - w tys. zł	24
Tabela 12	Struktura kredytów przedmiotowa (w tys. zł) – stan na 31.12. 2012 r.	25
Tabela 13	Struktura pozostałych aktywów kas w tys. zł	25
Tabela 14	Udział poszczególnych składników aktywów finansowych w aktywach ogółem	26
Tabela 15	Struktura źródeł finansowania działalności kas w tys. zł (2012 r.)	27
Tabela 16	Struktura zobowiązań finansowych w podziale na podmioty i produkty w tys. zł	27
Tabela 17	Wartość depozytów w latach 2006-2012 w tys. zł	28
Tabela 18	Struktura depozytów wg podmiotów (2012 r.) - dane w tys. zł	28
Tabela 19	Zobowiązania z tytułu oszczędności wg wartości bilansowej w podziale na terminy pierwotne	29
Tabela 20	Zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych oraz z tytułu oszczędności wg wartości bilansowej w podziale na podmioty - w tys. zł	29
Tabela 21	Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK w latach 2006-2012 (w tys. zł)	30
Tabela 22	Liczba skok wg uzyskanego wyniku finansowego netto - w latach 2006-2012	33
Tabela 23	Wartość udzielonych kredytów i depozytów w (stan na 31.12.2012 r.) - w tys. zł	34
Tabela 24	Pozostałe wybrane miary efektywności sektora skok - w latach 2006-2012	34
Tabela 25	Pozostałe wskaźniki rentowności	36
Tabela 26	Wartość zgromadzonych środków płynnych przez kasy na 31.12.2012 r. - w tys. zł	37
Tabela 27	Relacja kredytów do depozytów ogółem w tys. zł	38
Tabela 28	Kredyty i pożyczki ze stwierdzoną utratą wartości na 31.12.2012 r.	40
Tabela 29	Kredyty i pożyczki przeterminowane w podziale na okres przeterminowania - w tys. zł	41
Tabela 30	Struktura kredytów przeterminowanych w podziale na rodzaje wg stanu na 31.12.2012 r. – w tys. zł	41
Tabela 31	Struktura kredytów przeterminowanych w podziale podmiotowym (wg stanu na 31.12.2012 r.)	41

Tabela 32 Wartość skryptów dłużnych w tys. zł.....	43
Tabela 33 Relacja skryptów dłużnych do kredytów zagrożonych (stan na 31.12.2012 r.) w tys. zł.....	44
Tabela 34 Wysokość funduszy własnych dla systemu skok w latach 2006 – 2012 w tys. zł ..	44
Tabela 35 Wysokość funduszy własnych kas wg wartości stan na 31.12.2012 r. - w tys. zł ..	45
Tabela 36 Wartość funduszy własnych wg współczynnika wypłacalności	45
Tabela 37 Struktura Kas wg wysokości współczynnika wypłacalności - stan na 31.12.2012 r.	46
Tabela 38 Wymóg kapitałowy dla systemu skok w latach 2006 – 2012	46
Tabela 39 Wybrane charakterystyki sektora skok w latach 2006-2012 (w tys. zł).....	48
Tabela 40 Kredyty zagrożone (przeterminowane) w SKOK stan na 31.12.2012 r. (w tys. zł)	50

Spis wykresów

Wykres 1 Aktywa kas w tys. zł	13
Wykres 2 Aktywa kas – roczne dynamiki zmian	13
Wykres 3 Pożyczki i kredyty kas w tys. zł.....	13
Wykres 4 Pożyczki i kredyty kas - dynamika zmian	13
Wykres 5 Depozyty w tys. zł	14
Wykres 6 Depozyty - dynamika zmian	14
Wykres 7 Finansowanie zewnętrzne w tys. zł.....	14
Wykres 8 Finansowanie zewnętrzne - dynamika zmian	14
Wykres 9 Wartość funduszu zasobowego w tys. zł	15
Wykres 10 Fundusz zasobowy - dynamika zmian	15
Wykres 11 Wartość udziałów członkowskich w kasach w tys. zł	15
Wykres 12 Wartość udziałów członkowskich dynamika zmian	15
Wykres 13 Liczba kas prowadzących działalność	16
Wykres 14 Liczba placówek kas	16
Wykres 15 Zatrudnienie w kasach	16
Wykres 16 Liczba członków kas w tys.	17
Wykres 17 Liczba członków kas - dynamika zmian.....	17
Wykres 18 Udział aktywów 5 największych kas w aktywach ogółem sektora skok.....	18
Wykres 19 Udział aktywów 10 największych kas w aktywach ogółem sektora skok.....	18
Wykres 20 Udział kredytów 5 największych kas w kredytach ogółem sektora skok.....	18
Wykres 21 Udział kredytów 10 największych kas w kredytach ogółem sektora skok.....	18
Wykres 22 Udział depozytów 5 największych kas w depozytach ogółem sektora skok.....	18
Wykres 23 Udział depozytów 10 największych kas w depozytach ogółem sektora skok.....	18
Wykres 24 Udział aktywów skok w aktywach systemu bankowego i banków spółdzielczych	20
Wykres 25 Udział depozytów skok w depozytach systemu bankowego i banków spółdzielczych	20
Wykres 26 Udział kredytów skok w kredytach systemu bankowego i banków spółdzielczych	20

Wykres 27 Udział rezerw/odpisów na należności zagrożone (kredyty i pożyczki przeterminowane) w poszczególnych sektorach (bankowym ogółem, banków spółdzielczych i SKOK).....	20
Wykres 28 Udział aktywów kas w PKB	22
Wykres 29 Udział depozytów kas w PKB	22
Wykres 30 Udział kredytów kas w PKB.....	22
Wykres 31 Struktura portfela kredytowego wg terminu zapadalności w latach (bez chwilówek).....	23
Wykres 32 Procentowy udział poszczególnych grup członków w portfelu kredytowym ogółem (stan na 31.12.2012r.).....	24
Wykres 33 Udział poszczególnych rodzajów kredytów w kredytach ogółem - stan na 31.12.2012 r.....	25
Wykres 34 Udział poszczególnych składników aktywów finansowych w aktywach ogółem.	26
Wykres 35 Struktura źródeł finansowania działalności kas w tys. zł (2012 r.)	27
Wykres 36 Struktura depozytów w latach 2006 - 2012 w mln zł	28
Wykres 37 Depozyty wg terminów pierwotnych w tys. zł	29
Wykres 38 Udział depozytów wg terminów pierwotnych w depozytach sektora skok ogółem	29
Wykres 39 Struktura przychodów z całokształtu działalności SKOK w latach 2006-2012	31
Wykres 40 Struktura kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności SKOK w latach 2006-2012	31
Wykres 41 Struktura kosztów działalności operacyjnej SKOK w latach 2006-2012.....	32
Wykres 42 Wynik finansowy brutto i netto SKOK w latach 2006-2012.....	32
Wykres 43 Udział w aktywach kas wykazujących zysk i stratę w aktywach sektora skok	33
Wykres 44 Liczba SKOK wg uzyskanego wyniku finansowego netto	33
Wykres 45 Udział w aktywach sektora kas wg uzyskanego wyniku finansowego netto	33
Wykres 46 Udział w saldzie kredytowym kas wykazujących zysk i stratę w kredytach sektora skok	34
Wykres 47 Udział w depozytach kas wykazujących zysk i stratę w depozytach sektora skok	34
Wykres 48 Poziom ROA w sektorze SKOK w latach 2006-2012.....	35
Wykres 49 Wskaźnik koszty/dochody w sektorze SKOK w latach 2006-2012	35
Wykres 50 Poziom ROE w sektorze SKOK w latach 2007-2012 w %	35
Wykres 51 Zysk brutto na zatrudnionego w sektorze SKOK w latach 2006-2012 (w tys. zł)	35
Wykres 52 Procentowy udział aktywów płynnych do aktywów ogółem wg stanu na 31.12.2012 r.....	37
Wykres 53 Struktura środków płynnych kas - stan na 31.12. 2012 r.....	38
Wykres 54 Relacja kredytów do depozytów ogółem w mln zł.....	39
Wykres 55 Relacja kredytów do depozytów ogółem (w %).....	39
Wykres 56 Relacja kredytów do depozytów (do 12 miesięcy) w mln zł.....	39
Wykres 57 Relacja kredytów do depozytów (powyżej 12 miesięcy) w mln zł	39
Wykres 58 Udział pożyczek i kredytów z utratą wartości w całym portfelu kredytowym na 31.12.2012 r.....	40
Wykres 59 Udział pożyczek i kredytów przeterminowanych w podziale na okresy przeterminowania	41

Wykres 60 Udział poszczególnych rodzajów kredytów przeterminowanych (wg stanu na 31.12.2012 r.)	41
Wykres 61 Udział skryptów dłużnych w aktywach ogółem (stan na 31 grudnia 2012 r.).....	43
Wykres 62 Relacja skryptów dłużnych do kredytów zagrożonych (stan na 31.12.2012 r.)	44
Wykres 63 Wysokość funduszy własnych dla systemu skok w latach 2006 – 2012 w mln zł	44
Wykres 64 Struktura kas względem wysokość funduszy własnych wg stanu na 31.12.2012 r.	45
Wykres 65 Współczynnik wypłacalności kas wg stanu na 31.12.2012 r.	45
Wykres 66 Relacja funduszy własnych do aktywów ogółem w systemie skok w latach 2006 – 2012	47
Wykres 67 Wskaźnik kapitałowy dla systemu skok w latach 2006 – 2012.....	47
Wykres 68 Suma bilansowa SKOK (w tys. zł)	49
Wykres 69 Kapitał (fundusz) własny SKOK (tys. zł)	49
Wykres 70 Pożyczki i kredyty (brutto w tys. zł).....	49
Wykres 71 Wartość depozytów SKOK ogółem w latach 2006-2012 (tys. zł).....	49
Wykres 72 Współczynnik wypłacalności w sektorze SKOK	49
Wykres 73 Niedobór/nadwyżka funduszy własnych nad wymogiem kapitałowym w sektorze SKOK (w tys. zł).....	49
Wykres 74 Wynik finansowy netto SKOK (w tys. zł).....	50
Wykres 75 Wybrane pozycje rachunku zysków i strat SKOK (w tys. zł)	50
Wykres 76 Struktura kredytów przeterminowanych w SKOK - stan na 31.12.2012 r.	50
Wykres 77 Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem w SKOK - stan na 31.12.2012 r.	51